

Pilar 3

Offentliggjøring av risiko-, kapitalstyring- og finansiell informasjon for Sandnes Sparebank konsernet

31. desember 2020

Innledning.....	1
1.1 Formål med dokumentet.....	1
1.2 Omfang.....	1
1.3 Lønnsomt sparebank-konsern.....	2
2 Konsolidering.....	2
2.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper	2
2.2 Forskjeller mellom regnskapsmessig konsolidering og konsolidering etter	2
kapitaldekningsbestemmelsene	2
3 Soliditet.....	3
3.1 Kapitaldekning.....	3
3.2 Ansvarlig kapital	3
3.2.1 Andre forhold	5
3.3 Uvektet kjernekapitalandel / Leverage Ratio	5
4 Kapitalkrav.....	5
4.1 Myndighetsbaserte kapitalkrav	5
4.2 Beregningsgrunnlag	7
4.2.1 Kredittrisiko.....	8
4.2.2 Markedsrisiko	8
4.2.3 Operasjonell risiko	8
4.2.4 CVA (Credit Value Adjustments)	8
4.2.5 Beregningsgrunnlag (detaljert)	9
5 Styring og kontroll av risiko.....	9
5.1 Regelverk	9
5.2 Vurdering av samlet kapitalbehov – ICAAP (Pilar II)	10
5.3 Scenarier for 2021	11
5.4 Organisering av risikostyringsfunksjonen	11
5.5 Kredittrisiko.....	13
5.5.1 Strategi og prosess for styring og kontroll av risiko	13
5.5.2 Utlån til kunder.....	13
5.5.3 Plassering av overskuddslikviditet	13
5.5.4 Omfang og egenskaper til risikorapportering og målesystemer	14
5.5.5 Retningslinjer og rutiner for overvåking og bruk av sikkerhetsstillelse	14
5.5.6 Konsentrasjonsrisiko.....	14
5.6 Markedsrisiko	15
5.6.1 Strategi og prosess for styring og kontroll av risiko	15
5.6.2 Omfang og egenskaper til risikorapportering og målesystemer	15
5.6.3 Retningslinjer og rutiner for overvåking og bruk av sikkerhetsstillelse	15
5.7 Operasjonell risiko	16
5.7.1 Oppfølging av hendelser.....	16
6 Opplysninger om ulike risikokategorier.....	16
6.1 Kredittrisiko.....	16

6.1.1	Definisjon av mislighold og verdifall	16
6.1.2	Fordeling av engasjement	17
6.2	Markedsrisiko	21
6.2.1	Renterisiko.....	21
6.2.2	Valutarisiko	22
6.2.3	Stresstester	24
6.2.4	Investeringer.....	24
6.3	Likviditetsrisiko	25
6.4	Operasjonell risiko.....	29
6.4.1	Opplæring fra- og samarbeid med Eika Gruppen	30
6.4.2	Autorisasjon.....	30
6.4.3	IKT sikkerhet.....	30
6.4.4	Antihvitvaskarbeid (AHV)	31
6.4.5	Bærekraft (ESG).....	31
6.4.6	Internkontroll.....	32
6.4.7	Internrevisjon	32
6.4.8	Uønskede hendelser.....	32
7	Pantsetting av egne aktiva	32
8	Avkastning og utbyttepolitikk	33

Tabelloversikt:

Tabell 1 - Mål 2024.....	2
Tabell 2 - Oversikt over datterselskaper.....	2
Tabell 3 - Oversikt over tilknyttede selskaper.....	2
Tabell 4 - Kapitaldekning 31.12.2020.....	3
Tabell 5 - Ansvarlig kapital.....	4
Tabell 6 - Beskrivelse av hybridkapital og tilleggskapital.....	4
Tabell 7 – Beregning av ansvarlig kapital.....	4
Tabell 8 - Uvektet kjernekapitalandel.....	5
Tabell 9 - Absolutt kapitalkrav - Pilar 1.....	5
Tabell 10 - Kapitalkrav - inkludert buffer.....	6
Tabell 11 - Forventet utvikling i bankens kapitalplan.....	7
Tabell 12 - Beregningsgrunnlag - metoder.....	8
Tabell 13 - Detaljert informasjon om beregningsgrunnlag.....	9
Tabell 14 - Kreditteksponering - mål og utvikling.....	10
Tabell 15 - Uønskede hendelser.....	16
Tabell 16 - Samlet engasjement per engasjementstype.....	20
Tabell 17 - Samlet engasjementsoversikt fordelt på kundegrupper.....	21
Tabell 18 - Samlet engasjementsoversikt fordelt geografisk.....	21
Tabell 19 - Renterisiko.....	22
Tabell 20 - Etterlevelse av løpetid, motpartskrav, avtaler og sikring.....	22
Tabell 21 - Valutaeksponering.....	23
Tabell 22 - Stresstest av markeds- og likviditetsporteføljene.....	24
Tabell 23 - Investeringer.....	24
Tabell 24 - Verdsettelseshierarki.....	25
Tabell 25 - Netto verdiendring aksjer.....	25
Tabell 26 - Mål for LCR og NSFR.....	27
Tabell 27 - Forfallsprofil til likviditets- og markedsporteføljene.....	28
Tabell 28 - Overføring av boliglån til SSB Boligkreditt.....	32

Figuroversikt:

Figur 1- De ulike komponentene i kravet til ren kjernekapital.....	7
Figur 2 - Organisasjon.....	12
Figur 3 - Elementer i konsentrasjonsrisiko.....	14
Figur 4 - Volumandeler.....	17
Figur 5 - Utvikling i utlån og totale engasjementer.....	18
Figur 6 - Misligholdte og tapsutsatte engasjementer.....	18
Figur 7 - Avdragsfrihet og betalingslettelser.....	19
Figur 8 - Andel av totale utlån til personkunder.....	20
Figur 9 - Samlet valutaeksponering i forhold til satte rammer.....	23
Figur 10 - Kapitalplan.....	25
Figur 11 - Likviditetsindikator - LCR.....	26
Figur 12 - Likviditetsindikator - NSFR.....	26
Figur 13 - Treårsfinansiering, basispunkter over NIBOR.....	27
Figur 14 - Femårsfinansiering, basispunkter over NIBOR.....	28
Figur 15 - Forfallsprofil og målsetting.....	29
Figur 16 - Operasjonelle risikoer.....	30

Innledning

1.1 Formål med dokumentet

Formålet med Pilar 3 rapporten er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforordningen (CRR (EU) 2013/575) del åtte.

Pilar III rapporten oppdateres og publiseres minst årlig, eller ved vesentlige forhold som påvirker bankens totale risiko.

1.2 Omfang

Regelverket omkring kapitaldekning for norske banker gjenspeiler EUs kapitaldekningsregelverk. Dette kapitaldekningsregelverket er i stor grad endret gjennom CRD IV regelverket. Dette regelverket består av en forordning (Forordning 575/2013) og et direktiv (Direktiv 2013/36/EU).

Forordningen ([Link](#)) retter seg direkte mot bankene, og inneholder krav til ansvarlig kapital (både Basel II og III krav), likviditet, store engasjement samt offentliggjøring av finansiell informasjon (Pilar III).

Direktivet ([Link](#)) gir mer generelle virksomhetsregler for bankene, inkludert bestemmelser omkring intern risiko- og kapitalvurdering (ICAAP) og virksomhetsstyring. Inkludert i direktivet er også bestemmelser omkring kapitalbufferne.

Offentliggjøring av finansiell informasjon er en viktig del av dette regelverket, og er nedfelt i artikkel 431 til 455 i forordningen ([Link](#)). I Norge er kravet omkring offentliggjøring av finansiell informasjon nedfelt i CRR/CRD IV-forskriften Del XI.

I tillegg til forordningen er det utarbeidet tekniske standarder og utfyllende retningslinjer både fra European Banking Association (EBA) og Bank of International Settlement (BIS).

På tross av et stort omfang av retningslinjer omkring offentliggjøring av finansiell informasjon er det Sandnes Sparebank selv som avgjør hvilken informasjon som skal offentliggjøres.

Finansiell informasjon vil i all hovedsak være av nytte og interesse for bankens eiere, men også andre interessegrupper vil ha behov for finansiell informasjon. Omfanget av informasjonen er vurdert ut fra informasjonsbehovet til de ulike interessegrupper.

Pilar III rapporten gir i tillegg til finansiell informasjon også en beskrivelse av risiko- og kapitalstyring i Sandnes Sparebank. Offentliggjøring av informasjon vurderes ut fra omfang og kompleksitet i drift av Sandnes Sparebank. Sandnes Sparebank bruker kun enkle standard modeller i forbindelse med beregning av kapitalbehov, noe som også gjenspeiles i denne rapporten. Etter bankens syn dekker rapporten kapitaldekningskravene til offentliggjøring av finansiell informasjon.

Dokumentet er basert på tall per 31.12.2020 hvor ikke annet fremgår. Dokumentet i sin helhet oppdateres minimum årlig. Periodisk informasjon om kapitaldekning og minimumskrav til ansvarlig kapital vil i tillegg være tilgjengelig i bankens kvartalsrapporter. Ved ny informasjon som kan ha vesentlig betydning for vurdering av bankens finansielle stilling, vil dette dokumentet bli oppdatert løpende.

For supplerende opplysninger om finansiell stilling og utvikling vises det til bankens års- og kvartalsrapporter som offentliggjøres løpende på bankens hjemmeside (www.sandnes-sparebank.no).

Med omtale av banken og/eller konsern i dette dokumentet menes konsernet Sandnes Sparebank. Med begrepet morbank menes Sandnes Sparebank.

1.3 Lønnsomt sparebank-konsern

Sandnes Sparebank har som overordnet mål å være en lønnsom og selvstendig sparebank. Dette nedfeller seg blant annet gjennom bankens strategiske mål som blant annet innbefatter følgende for perioden frem til 2024:

Tabell 1 - Mål 2024

	Mål
Egenkapitalavkastning	> 10 %
Kundeopplevelsesindeks for PM og BM på minst	80 poeng
Lønnsom vekst BM/PM	> 5%
Ren kjernekapital	> 13,9 %

Banken har løpende oppfølging av ulike risikoer som kan hindre måloppnåelse. Risikoene vurderes både ut fra sannsynlighet for at de inntreffer samt konsekvens gitt at de inntreffer. Dette arbeidet gjøres både på et overordnet nivå og avdelingsvis.

2 Konsolidering

2.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper

Sandnes Sparebank er et konsern med konsoliderte datterselskaper. Tabellene under gir en oversikt over datterselskaper ved utgangen av 2020:

Tabell 2 - Oversikt over datterselskaper

Navn	Bokført verdi	Eierandel (%)	Forretningskontor	Type virksomhet
Aktiv Eiendomsmegling Jæren AS	4.185	60	Bryne	Eiendomsmegling
SSB Boligkreditt AS	350.130	100	Sandnes	Boligkreditt
Leirfivel AS	13	100	Sandnes	Hylleselskap / Ingen
Sum	354.328			

Tabell 3 - Oversikt over tilknyttede selskaper

Navn	Bokført verdi	Eierandel (%)	Forretningskontor	Type virksomhet
Kjell Haver Regnskapservice AS	33.767	49,5	Sandnes	Regnskapsbyrå
Eika Gruppen AS	258.417	8,4	Oslo	Finansforetak
Sum	292.184			

2.2 Forskjeller mellom regnskapsmessig konsolidering og konsolidering etter kapitaldekningsbestemmelsene

Samtlige selskaper er konsolidert etter de samme prinsipper i regnskapsmessig sammenheng som i kapitalmessig sammenheng.

3 Soliditet

3.1 Kapitaldekning

Kapitalkravene i CRD IV ble gjort gjeldende i Norge fra juli 2014. Rapportering av kapitaldekning under CRD IV bygger på rapportering under CRD III, men krever mer detaljert informasjon. Norsk rapportering bygger på standarder utarbeidet av European Banking Authority (EBA).

Finansforetakene i Norge reguleres av finansielle myndigheter, blant annet med krav til kapitaldekning, for å sikre at foretakene vurderer og styrer risiko på en tilstrekkelig måte og er robuste overfor alvorlige økonomiske sjokk.

Regelverket for kapitaldekning inneholder tre deler:

Pilar 1 – som definerer minimumskrav til ansvarlig kapital og beskrivelse av hvordan risikovektet engasjement skal beregnes samt hva som er gjeldende kapital i foretaket

Pilar 2 – intern helhetlig vurdering av kapitalbehovet inklusive risikostyring, internkontroll og interne prosesser som vurderes å utgjøre risikoer som ikke i tilstrekkelig grad er fanget opp i pilar 1.

Pilar 3 – krav til offentliggjøring av finansiell informasjon slik at markedet kan vurdere risiko- og kapitalstyringen i foretaket.

Sandnes Sparebank konsernet oppfyller både minimumskrav fra myndighetene vedrørende kapitaldekning samt sine interne kapitalmålsettinger og har gjenoppretingsplaner som viser at banken er robust mot alvorlige økonomiske tilbakeslag..

Tabell 4 - Kapitaldekning 31.12.2020

	SSB Boligkreditt		Morbank		Konsern	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Beregningsgrunnlag	3.578.376	3.347.003	12.722.171	12.381.347	15.982.492	15.093.553
Ren kjernekapital	611.231	566.015	2.480.557	2.383.203	2.843.305	2.624.578
Kjernekapital	611.231	566.015	2.580.557	2.483.203	2.951.666	2.724.578
Ansvarlig kapital	611.231	566.015	2.780.357	2.682.901	3.162.118	2.924.344

3.2 Ansvarlig kapital

Bankens ansvarlige kapital består ulike typer kapital, og ved utgangen av 2020 var bankens kapital som følger:

Tabell 5 - Ansvarlig kapital

	SSB Boligkreditt		Morbank		Konsern	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Ren kjernekapital	611.231	566.015	2.480.557	2.383.203	2.843.305	2.624.578
Hybridkapital			100.000	100.000	108.361	100.000
Tilleggskapital			199.800	199.698	210.452	199.766
Ansvarlig kapital	611.231	566.015	2.780.357	2.682.901	3.162.118	2.924.344
Beregningsgrunnlag	3.578.376	3.347.003	12.722.171	12.381.347	15.982.492	15.093.553
Ren kjernekapital	17,1 %	16,9 %	19,5 %	19,2 %	17,8 %	17,4 %
Kjernekapital	17,1 %	16,9 %	20,3 %	20,1 %	18,5 %	18,1 %
Kapitaldekning	17,1 %	16,9 %	21,9 %	21,7 %	19,8 %	19,4 %

Banken har utstedt to ansvarlige lån som utgjør tilleggskapitalen, samt en fondsobligasjon som utgjør bankens hybridkapital. De ansvarlige lånene har forfall i 2028, men kan bli innfridd i 2023. Fondsobligasjonen er evigvarende og utstedt i 2018, men med innløsningsrett. Obligasjonen kan ikke kreves innfridd av obligasjonseierne og banken kan kun innfri med Finanstilsynets samtykke. I tillegg kan renten på fondsobligasjonen under visse forutsetninger kanselleres.

Tabell 6 - Beskrivelse av hybridkapital og tilleggskapital

	Fast/flytende	Ticker	Spread over 3m Nibor	Første mulige innløsningsdato
Ansvarlig lån				
NO0010816101	FRN	SADG 75	1,550	16.02.2023
NO0010834310	FRN	SADG 80	1,900	16.10.2023
Fondsobligasjon				
NO0010832553	FRN	SADG 79	3,700	21.09.2023

Tabell 7 – Beregning av ansvarlig kapital

	Boligkreditt		Morbank		Konsern	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Egenkapitalbeviskapital	227.600	227.600	230.149	230.149	230.149	230.149
Egenbeholdning egenkapitalbevis			-21.034	-386	-21.034	-386
Sparebankens fond			917.276	831.278	846.201	831.278
Øvrig egenkapital	384.268	339.302	1.454.038	1.437.715	1.871.428	1.661.649
Avsatt utbytte				135.788		135.788
Avsatt kundeutbytte				60.957		60.957
Egenkapital (Eksklusiv hybridkapital)	611.868	566.902	2.580.428	2.695.500	2.926.745	2.919.434
Frdrag for eierskap i ikke vesentlige eirandeler i finansiell sektor			-77.862	-85.568	-31.985	-63.695
Andre frdrag for eierskap i vesentlige eierandeler i finansiell sektor					-22.515	
Frdrag forsiktighetsbasert verdiansettelser	-638	-864	-5.972	-5.724	-6.082	-5.510
Andra frdrag etter særskilt vedtak					-536	
Frdrag for avsatt utbytte				-135.788		-135.788
Frdrag for avsatt kundeutbytte				-60.957		-60.957
Frdrag for goodwill og andre immaterielle eiendeler		-24	-16.037	-24.260	-22.323	-28.907
Sum ren kjernekapital	611.231	566.015	2.480.557	2.383.203	2.843.305	2.624.578
Fondsobligasjon og hybridkapital			100.000	100.000	108.361	100.000
Sum kjernekapital	611.231	566.015	2.580.557	2.483.203	2.951.666	2.724.578
Ansvarlig lånekapital (eks. påløpte renter)			200.000	200.000	210.452	200.000
Frdrag for eierskap i ikke vesentlige eierandeler i finansiell sektor			-200	-302		-224
Ansvarlig kapital	611.231	566.015	2.780.357	2.682.901	3.162.118	2.924.353

3.2.1 Andre forhold

Bankens forstanderskap gir bankens styre årlig fullmakt til å ta opp ansvarlig lån og fondsobligasjon. Inkludert i denne fullmakten ligger også fullmakt til å kjøpe tilbake eksisterende ansvarlige lån eller innfri eksisterende fondsobligasjon. Fullmakten gjelder utstedelser opp til MNOK 800.

Banken har også fått fullmakt til å både utstede og kjøpe tilbake inntil 10 % av bankens egenkapitalbevis.

Alle beskrevne fullmakter fornyes årlig ved ordinært forstanderskapsmøte.

3.3 Uvektet kjernekapitalandel / Leverage Ratio

Finansforetaksloven §14-4 ([Link](#)) legger opp til at Finansdepartementet kan fastslå nivåer på uvektet egenkapitalandel som norske banker og kredittforetak skal overholde. Minstekravet til uvektet kjernekapitalandel er fastsatt til 3 prosent. Alle banker skal i tillegg ha en uvektet kjernekapitalandelsbuffer på minst 2 prosent. Systemviktige banker skal utover dette ha en uvektet kjernekapitalandelsbuffer på minst 1 prosent. Foretak som ikke oppfyller bufferkravet, må sende Finanstilsynet en plan med tidsramme for nødvendig økning av foretakets uvektede kjernekapitalandel.

I henhold til art 429 i Forordningen skal UKA beregnes som et vanlig månedlig aritmetisk gjennomsnitt av UKA gjennom kvartalet.

Ved utgangen av 2020 er Sandnes Sparebanks uvektede kjernekapitalandel på 9,5 %. Dette er basert på data ved utgangen av 2020 og er ikke et aritmetisk gjennomsnitt av månedlige beregninger gjennom 4 kvartal 2020.

Tabell 8 - Uvektet kjernekapitalandel

	Konsern
Uvektet kjernekapitalandel (Kapital som kvalifiserer som kjernekapital)	9,5 %

4 Kapitalkrav

4.1 Myndighetsbaserte kapitalkrav

I henhold til Finansforetaksloven § 14-1 ([Link](#)) skal norske banker til enhver tid ha en andel ren kjernekapital som utgjør minst 4,5 % ([Link](#)). Samtidig skal kjernekapital til enhver tid utgjøre minst 6 % av samme beregningsgrunnlaget, og ansvarlig kapital skal til enhver tid minst utgjøre 8 % av det samme beregningsgrunnlaget.

Dette medfører at banken forholder seg til et følgende **absolutt** kapitalkrav (Pilar 1):

Tabell 9 - Absolutt kapitalkrav - Pilar 1

Kapitalkrav	
Ren kjernekapital	4,5 %
Kjernekapital	6,0 %
Ansvarlig kapital	8,0 %

I tillegg er det gjennom CRD IV regelverket vedtatt en rekke bufferkrav som banken også må dekke. Disse bufferkravene er i Norge fastsatt i Finansforetaksloven § 14-3 ([Link](#)). Samtlige bufferkrav skal dekkes gjennom

ren kjernekapital. Enkelte av buffekrav er i utgangspunktet faste, det vil si at de **ikke** kan justeres av norske myndigheter (bevaringsbuffer og systemrisikobuffer).

Motsyklisk kapitalbuffer og kapitalbuffer for systemkritiske banker har imidlertid myndighetene en viss mulighet for å justere nivået på - uavhengig av EU regler

Motsyklisk kapitalbuffer vurderes og fastsettes av Finansdepartementet kvartalsvis, etter anbefalinger fra både Finanstilsynet og Norges Bank. Nivået på bufferen kan settes fra 0 % til 2,5 %. Dersom myndighetene velger å øke nivået på bufferen har de i utgangspunktet 12 måneders varslingsfrist overfor bankene, men denne kan i særlige tilfeller fravikes (det samme gjelder også den øvre grensen på 2,5 %).

Fra og med 13. mars 2020 vedtok Finansdepartementet Norges Banks tilrådning om å senke bufferkravet fra 2,5% til 1%. Dette ble gjort for å bidra til at norske banker fortsetter å låne ut til personkunder og bedrifter etter starten av koronakrisen. Den raske nedsettelsen viser at bufferen brukes for det den er ment å skulle ivareta – at banker bygger opp ekstrakapital i oppgangstider som kan tæres på i utfordrende tider som den vi står overfor. Nivået skal tilbake til 2,5% men ble nå i mars foreløpig ikke endret.

Bufferkrav for systemviktige banker er fast, men myndighetene kan til en viss grad justere nivået ettersom det er de nasjonale myndighetene som avgjør **hvilke** banker som er systemviktige. Det er Finansdepartementet som avgjør hvilke banker som skal klassifiseres som systemviktige, og som dermed må forholde seg til dette kravet.

Systemviktige finansinstitusjoner må forholde seg til en kapitalbuffer på 2 %. Sandnes Sparebank er ikke vurdert som systemkritisk, noe som innebærer at Sandnes Sparebank **ikke** forholder seg til krav om kapitalbuffer for systemviktige finansinstitusjoner.

Pilar 2 krav skal også dekkes gjennom ren kjernekapital, og vil være individuelt fra bank til bank. Dette fremkommer i rundskriv 12/2016. Her fremkommer det også at bufferkravene må dekkes med «god margin». Finanstilsynet reduserte i mai 2020 pilar II påslaget for Sandnes Sparebank fra 2,5% til 2,1% gjeldende fra 30. juni 2020.

Brytes kapitalkravene inkludert krav til ulike buffere må Sandnes Sparebank i henhold til Finansforetaksloven §146 ([Link](#)) straks iverksette nødvendige tiltak for å rette opp dette. I henhold til rundskriv 12/2016 skal Finanstilsynet varsles umiddelbart dersom banken har grunn til å forvente at kapitaldekningen vil falle, eller allerede har falt under, det samlede kapitalbehovet (Pilar 1 + Pilar 2 + samlet bufferkrav). I et slikt tilfelle må banken gi en forklaring på årsaken til utviklingen, samt presentere en handlingsplan for å øke kapitalnivået eller redusere risikonivået. Dersom Finanstilsynet vurderer det slik at presentert handlingsplan ikke er tilstrekkelig, kan Finanstilsynet i henhold til Finansforetaksloven kap 10 ([Link](#)) pålegge banken ulike begrensinger.

Ved utgangen av 2020 forholder Sandens Sparebank seg til følgende myndighetsbaserte kapitalkrav:

Tabell 10 - Kapitalkrav - inkludert buffer

Kapitalmål	Konsern	Morbank	SSB boligkreditt
Ren kjernekapital	13,1%	13,1%	13,5%
Kjernekapital	14,6%	14,6%	13,5%
Ansvarlig kapital	16,6%	16,6%	13,5%

Det er viktig å understreke at myndighetsbaserte kapitalkrav, inkludert buffere ikke dekker bankens totale risikobilde. Bankens interne kapitalkrav gjenspeiler bankens totale risikobilde.

Del 1 av SMB rabatten ble innført 31/12/2019. Del to vil etter planen innføres i 2021 og dette vil ideelt redusere konsernets kapitalkrav.

Det kan forventes at alle disse endringene kan bli justert fremover som følge av dagens situasjon.

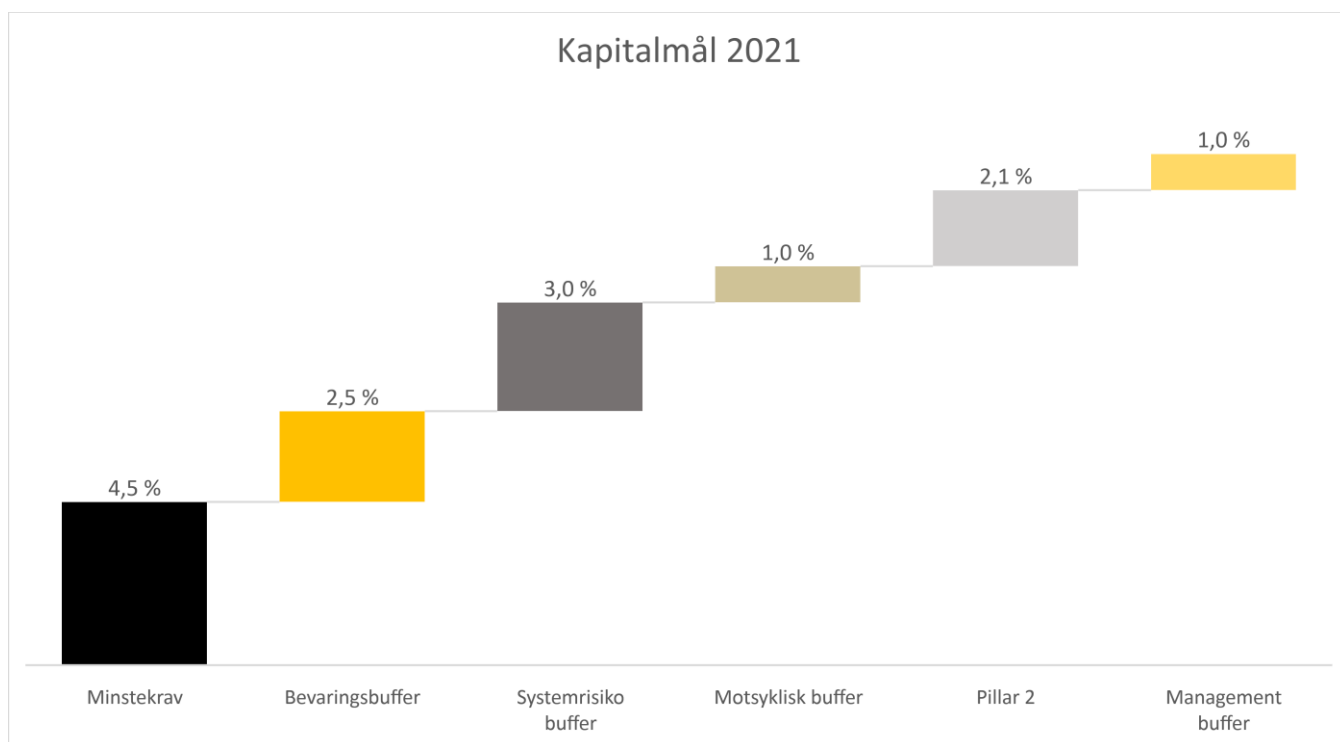
Tabellen under viser forventningene til banken ifølge kapitalprognosen.

Tabell 11 - Forventet utvikling i bankens kapitalplan

	2021	2022	2023	2024
Prognose:				
Ren kjernekapital	17,7 %	17,7 %	17,9 %	18,1 %
Kjernekapital	18,4 %	18,4 %	18,5 %	18,7 %
Kapitaldekning	19,7 %	19,7 %	19,8 %	19,9 %
Mål:				
Ren kjernekapital	14,1 %	15,6 %	16,1 %	16,6 %
Krav:				
Ren kjernekapital	13,1 %	14,6 %	15,1 %	15,6 %

Det er hensyntatt en forventet økning i systemrisikobuffer på 1,5% fra 2022, og innfasing av tidligere redusert motsyklisk buffer med +0,5% i 2023 og 2024. Ifølge gjeldende kapitalplanen vil vi forvente å holde kapital som ligger over kapitalmålet i hvert år frem til 2024, også hensyntatt eventuelle tidligere innfasing av økning av motsyklisk buffer tilbake til normalnivå.

Figuren under viser en grafisk oppspaltning av de ulike delene av kapitalkravene bak ren kjernekapital. I tillegg til minimumskravet har vi lagt på gjeldende pilar II påslag fra Finanstilsynet som i sum gir kapitalbehovet. Oppå kapitalbehovet legges bankens interne styringsbuffer for å få det interne kapitalmålet.

Figur 1- De ulike komponentene i kravet til ren kjernekapital

4.2 Beregningsgrunnlag

Alle bankens eiendeler inngår i beregningsgrunnlaget for beregning av kapitaldekning.

Sandnes Sparebank bruker følgende metoder for utarbeidelse av beregningsgrunnlaget:

Tabell 12 - Beregningsgrunnlag - metoder

Risiko	Metode
Kreditrisiko	Standardmetoden
Markedsrisiko	Standardmetoden
Operasjonell risiko	Basismetoden
CVA	Standardmetoden

4.2.1 Kreditrisiko

Sandnes Sparebank bruker standardmetoden for beregning av regulatorisk kapital for kreditrisiko. Nedskrivning for tap foretas i henhold til IFRS 9. En individuell nedskrivning foretas når det foreligger **objektive indikasjoner** for at et utlån har verdifall som følge av svekket kredittverdighet. Den individuelle nedskrivningen blir reversert når tapet er redusert og objektivt kan knyttes til en hendelse inntruffet etter nedskrivningstidspunktet.

Alle utlån som ansees som vesentlige blir vurdert individuelt for å se om det foreligger objektive bevis for verdifall. Det er ingen utfyllende lister over eksempler på objektive hendelser, men i all hovedsak dreier dette seg om kundespesifikke eller markedsrelaterte hendelser som har vesentlig innvirkning på kundens finansielle situasjon og fremtidig inntjening.

Enkeltutlån vurderes for nedskrivning dersom det foreligger objektive bevis for:

- ✦ Vesentlige finansielle problemer hos debitor
- ✦ Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd
- ✦ Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtale, endringer i rentesats eller i andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor
- ✦ Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandlinger, annen finansiell restrukturering eller at debtors bo blir tatt under konkursbehandling.

Det avgjørende for hvorvidt det skal foretas nedskrivning er hvorvidt tapshendelsen medfører at banken på måletidspunktet vurderer utlånets fremtidige kontantstrøm som lavere enn ved forrige måling.

4.2.2 Markedsrisiko

Sandnes Sparebank setter ikke av pilar I kapital for markedsrisiko idet banken har lite aksjeinvesteringer og stort sett obligasjoner med flytende rente.

4.2.3 Operasjonell risiko

Sandnes Sparebank benytter basismetoden ved beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko. Dette betyr at beregningsgrunnlaget består av gjennomsnittlig inntekt siste 3 år multiplisert med 12,5. Kapitalkravet utgjør 15 % av dette beregningsgrunnlaget. Det er konsernets samlede inntekter som benyttes ved beregning av kapitalbehovet..

4.2.4 CVA (Credit Value Adjustments)

Som et resultat av erfaringene fra finanskrisen er det etablert et CVA element som inngår i bankenes totale beregningsgrunnlag. CVA-risiko er særskilt omtalt i CRRR/CRD IV ([Link](#)).

Dette elementet skal dekke opp identifiserte svakheter i forbindelse med kapitalbehov for motparts- og oppgjørsmisrisiko knyttet til bankens beholdning av derivater. CVA tillegget skal sikre kapital for mark-to-market tap

på forventet motpartseksponering. Sandnes Sparebank bruker standardiserte metoder for beregninger av kapitalkravet.

4.2.5 Beregningsgrunnlag (detaljert)

Bankens kapitalkrav- og dekning er beregnet ut fra følgende beregningsgrunnlag per utgangen av 2020:

Tabell 13 - Detaljert informasjon om beregningsgrunnlag

	SSB Boligkreditt		Morbank		Konsern	
	Grunlag	Kapitalkrav	Grunlag	Kapitalkrav	Grunlag	Kapitalkrav
Markedsrisiko						
Stater og sentralbanker				-	301	24
Lokale og regionale myndigheter			238.151	19.052	264.560	21.165
Institusjoner	37.830	3.026	305.794	24.464	163.552	13.084
Foretak			1.142.146	91.372	1.197.835	95.827
Massemarked			1.279.676	102.374	1.521.496	121.720
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	3.358.788	268.703	6.935.205	554.816	10.203.130	816.250
Forfalte engasjement	2.653	212	214.527	17.162	222.035	17.763
Høyrisiko-engasjement			739.894	59.192	739.894	59.192
Obligasjoner med fortrinnsrett	43.062	3.445	144.289	11.543	188.620	15.090
Andeler i verdipapirfond			16.907	1.353	25.249	2.020
Egenkapitalposisjoner			620.524	49.642	117.563	9.405
Øvrige	784	63	103.286	8.263	117.194	9.376
Kreditrisiko	3.443.116	275.449	11.740.399	939.232	14.761.428	1.180.914
Operasjonell risiko	135.259	10.821	981.773	78.542	1.198.821	95.906
Tilleggsberegning faste kostnader					22.243	-
CVA tillegg				-		-
Sum beregningsgrunnlag	3.578.375	286.270	12.722.172	1.017.774	15.982.492	1.278.599

En mer detaljert gjennomgang av risikotypene som representerer kapitalkrav følger i egne seksjoner.

5 Styring og kontroll av risiko

5.1 Regelverk

Forskriftene legger opp til at banken skal gi opplysninger omkring styring og kontroll av ulike risikoer.

Imidlertid er det banken selv som skal vurdere hvilket "nivå" offentliggjøring av slik informasjon skal ligge på. Som et hjelpemiddel velger vi å bruke Bank of International Settlement (BIS) sitt forslag om standardisering av offentliggjøring av finansiell informasjon ([Link](#)). Denne standarden er tilpasset IRB banker, men Sandnes Sparebank bruker standarden som et utgangspunkt for offentliggjøring av informasjon omkring styring og kontroll av vesentlige risikoer i banken.

Ettersom kreditrisiko er bankens hovedrisiko vil det innen dette området være mer utfyllende informasjon enn for andre risikogrupper.

Kredittseksponering i forhold til styrefastsatte mål har vært innenfor rammer siden forrige pilar III rapportering, for året 2020:

Tabell 14 - Kreditteksponering - mål og utvikling

Andel av konsernets utlån	Mål	31.12.2020	30.09.2020	30.06.2020	31.03.2020	31.12.2019
PMs andel av totale utlån	> 2/3	71,0 %	70,5 %	70,4 %	69,6 %	69,7 %
PM Balanses andel av totale PM utlån:	<= 10%	4,2 %	4,0 %	3,7 %	3,7 %	3,3 %
BM Rogaland som andel av BM	>=80%	89,1 %	89,6 %	90,5 %	89,9 %	88,4 %
PM Rogaland som andel av PM	>=80%	84,1 %	81,9 %	82,1 %	82,3 %	82,6 %
Eng. til Rogalandskunder som andel av totale engasjen	>=80%	85,6 %	84,3 %	84,6 %	84,6 %	84,3 %
Porteføljesammensetning	Målsetting:	31.12.2020	30.09.2020	30.06.2020	31.03.2020	31.12.2019
Totale konsoliderte engasjement over 150mNOK	<= 1/3 av tot BM portefølje	17 %	19 %	17 %	19 %	18 %
Eiendomskonsentrasjon:	Målsetting:	31.12.2020	30.09.2020	30.06.2020	31.03.2020	31.12.2019
Mot store enkeltkunder/grupper innen næringseiendom	redusere konsentrasjonen	OK	OK	OK	OK	OK
Eiendomsdrift samt direkte eksponering innenfor bygge- og anleggsvirksomhet (næringskode 68000-68999+41200+41109)	<=70% av tot bevilget eng. i BM	68 %	69 %	67,0 %	63,7 %	64,7 %
Eiendomsdrift (næringskode 68000-68999)	ny kunde <60mNOK	72	75	42	40	1
Sikkerhetsdekning for borettslag (LTV)	>30%	OK	OK	OK	OK	OK
For byggeprosjekter for bolig og næring skal andel forhåndssalg/utleie dekke prosjektets kostnad/betjene omsøkt langsiktig finansiering med tilstrekkelig sikkerhetsmargin		OK	OK	OK	OK	OK
Hovedsatsningsområder:	Målsetting:	31.12.2020	30.09.2020	30.06.2020	31.03.2020	31.12.2019
Det lokale SMB markedet.	andel >50%	89 %	90 %	90 %	90 %	88 %
Totalengasjement pr. ny kunde/kundegruppe	<mNOK100	-	34	50	40	29
Varehandelsbedrifter (næringskode 45000-48999)	enkeltkunde eksponeringer <mNOK50	20	20	20	29	29
Varehandelsbedrifter (næringskode 45000-48999)	andel <10%	5 %	4 %	4 %	4 %	4 %
Utsatte bransjer:	Målsetting:	31.12.2020	30.09.2020	30.06.2020	31.03.2020	31.12.2019
«Hotell & restaurantdrift» (næringskode 55000-57999) og «bergverksdrift og utvinning» (næringskode 05000-09999)	<=5% av utlånsporteføljen i BM	1,6 %	1,6 %	1,6 %	1,3 %	1,2 %
Uønskete bransjer	Målsetting:	31.12.2020	30.09.2020	30.06.2020	31.03.2020	31.12.2019
«Sjøfart og kysttrafikk med gods» (næringskode 50200-50299),	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
«Lufttransport» (næringskode 51000-51220)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
«Fiske og fangst» (næringskode 03000-04999)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,1 %	0,1 %
Landbruk:	Målsetting:	31.12.2020	30.09.2020	30.06.2020	31.03.2020	00.01.1900
Landbruk (næringskode 01000-01640)	<=15% av utlånsporteføljen i BM	8,4 %	7,8 %	7,8 %	7,6 %	6,9 %

5.2 Vurdering av samlet kapitalbehov – ICAAP (Pilar II)

EU direktivet omtalt i kapittel 2 ([Link](#)) omhandler krav til bankers vurdering av kapitalbehov ut fra en totalvurdering av den enkelte banks totale risikoeksponering. Dette er også nedfelt i Finansforetaksloven §13-6 ([Link](#)). Dette innebærer at Sandnes Sparebank selv må vurdere sitt totale risikobilde samt vurdere bankens totale kapitalbehov i forhold til risikobildet.

ICAAP er bankens prosess for å vurdere sitt interne kapitalbehov. Kapitalbehovet vurderes i forhold til nåværende og fremtidig risikoprofil. Formålet med ICAAP er å oppnå en totaloversikt over bankens risikoområder, samt å ha et bevisst forhold til avveiningen mellom vurdert risikonivå og bankens egenkapital.

ICAAP er en kontinuerlig prosess som årlig blir oppsummert av styret. Det blir utarbeidet en rapport omkring risikovurderinger samt vurdering av eventuelle kapitalpåslag. Anser styret at noen risikoer er høyere enn ønskelig vil det bli tillagt et kapitalpåslag. Det vil også bli lagt til et kapitalpåslag dersom vurderingen av styring og kontroll ikke anses som tilfredsstillende for de ulike risikoene. Evaluering av risiko, vurdering av styring og kontroll samt estimering av kapitalbehov gjøres av bankens risikostyringsfunksjon i tett samarbeid med bankens ulike risikoeiere. Inkludert i disse evalueringene er også eventuelle presiseringer i brev eller tilbakemelding etter tilsyn fra Finanstilsynet, samt rapporter fra gjennomførte internrevisjoner.

Sandnes Sparebank har også en uavhengig gjennomgang av sin ICAAP prosess. Gjennomgangen er i 2020 gjennomført av KPMG. Hovedkonklusjon fra KPMG rapporten er som følger:

«Forelagt ICAAP-dokument er strukturert og oversiktlig. Det er vår vurdering at ICAAP-dokumentet er av tilfredsstillende kvalitet.»

5.3 Scenarier for 2021

Et viktig aspekt i forhold til risikostyring er bankens arbeid med ulike scenarier 3 år frem i tid. Banken jobber jevnlig med å videreutvikle og vurdere ulike scenarier slik at banken til enhver tid har et klart syn på hvordan fremtiden ser ut. Sentralt i disse vurderingene er både interne og eksterne usikkerheter.

Etter at ulike scenarier er kartlagt, også med en intern vurdering av sannsynlighet for at de ulike scenarier inntreffer, vurderes også konsekvenser. Basert på omfang av vurdering av konsekvenser og sannsynlighet fastsettes mulige tiltak som skal gjennomføres.

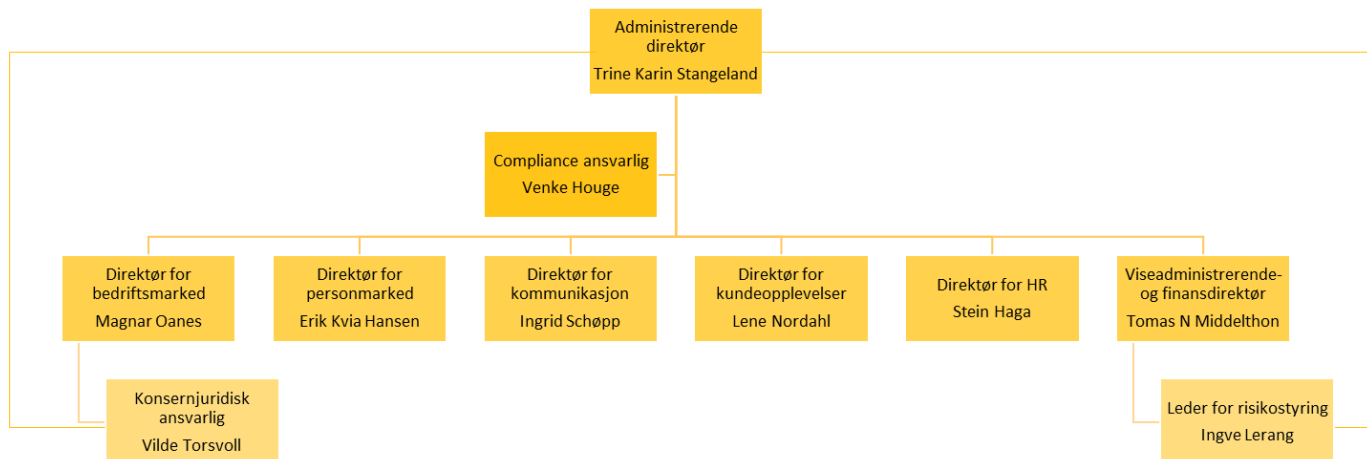
5.4 Organisering av risikostyringsfunksjonen

Styring av risiko er et viktig aspekt ved driften av Sandnes Sparebank. Banken har en transparent organisasjonsstruktur med klart skille mellom avdelinger som tar risiko og avdeling som følger opp bankens risiko (risikostyring). Det er klart definerte ansvars- og myndighetsområder, og rapporteringslinjene er også klart definerte.

Det overordnede ansvaret for risikostyring ligger hos bankes styre, men det operasjonelle ansvaret ligger i bankens avdeling for risikostyring. Avdeling for risikostyring rapporterer til finansdirektør og dessuten uavhengig til styret.

Etablering av egen avdeling for risikostyring er blant annet med på å opprettholde et høyt fokus på risikostyring, samt å sikre informasjonsflyt mellom bankens "risikoeiere" og "kapitaleier".

Figuren under viser organiseringen i Sandnes Sparebank.

Figur 2 - Organisasjon

Leder for risikostyring, konsernjuridisk ansvarlig og complianceansvarlig har i tillegg direkte uavhengig rapportering til styret. Styret har et eget Risikoutvalg der noen av styremedlemmene deltar. Dette utvalget behandler saker av risiko- og compliance art i forkant av styrebehandling.

For å sikre eierskap til risikostyring inn mot styret har banken etablert et eget risikoutvalg. Risikoutvalget skal ifølge gjeldende bestemmelser "forberede styrebehandlingen" i forbindelse med styrets vurdering av hvorvidt bankens styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivå og omfang, men inneholder ingen videre informasjon omkring hvilke oppgaver eller funksjon utvalget skal ha.

Sandnes Sparebank har utarbeidet mandat for sitt risikoutvalg, men har i utarbeidelse av mandatet lagt til grunn de mer utfyllende bestemmelser som fremkommer i CRD IV. I de tilfellene hvor oppgavene til risikoutvalget er overlappende med andre styreutvalg som CRD IV plikter banken å opprette (Revisjonsutvalg og Godtgjørelsesutvalg) blir oppgaven behandlet i disse utvalgene. Risikoutvalget hadde i løpet av 2020 4 møter.

I tillegg til etablering av risikoutvalg har banken også fastsatt en egen risikokontrollfunksjon. EBA retningslinjer omkring intern ledelse (GL44) ([Link](#)) fastslår at det i store og komplekse banker bør etableres en egen risikokontrollfunksjon for å overvåke de viktigste risikokategoriene banken reelt eller potensielt står overfor. Styret i Sandnes Sparebank har tillagt risikostyringsfunksjonen til Leder for risikostyring. Dette innebærer blant annet at denne kan rapportere eller varsle direkte til styret dersom han anser at styret ikke får tilstrekkelig informasjon om vesentlige risikoer gjennom alminnelig rapportering. For å sikre en uavhengig risikokontrollfunksjon som informasjonsflyt innebærer dette også at leder for risikostyringsfunksjonen ikke kan avsettes uten samtykke fra styret.

Gjennomføring av internrevisjon i Sandnes Sparebank setter bankens styre i stand til å vurdere om den interne kontrollen i banken er tilpasset bankens virksomhet, og om den fungerer målrettet og effektiv. Internrevisjonen har vært utført av KPMG siden 01.01.2019.

5.5 Kredittrisiko

5.5.1 Strategi og prosess for styring og kontroll av risiko

Det ligger i alle sparebankers forretningsmodeller å ta kredittrisiko. Både utlånsvirksomhet og minimumskrav til likviditet er kilder til kredittrisiko.

Det er to hovedkilder til kredittrisiko for Sandnes Sparebank:

1. Utlån til kunder (inkludert utstedelse av garanti)
2. Plassering av overskuddslikviditet

Sandnes Sparebanks forretningsmodell tilsier en moderat til lav kredittrisiko. Fokus på utlån og utstedelse av garantier ligger på finansiering av boliglån til privatkunder samt finansiering av små og mellomstore lokale bedrifter. Fokus fra bankens side ligger på betjeningsevne, betjeningsvilje og sikkerhetsdekning. Banken har definert bransjer og typer kunder som en skal være "forsiktig" med å gi kreditt, og det er også tett oppfølging av eksisterende kunder.

I forhold til plassering av overskuddslikviditet har banken krav til både tilfredsstillende rating, bransje og gjenværende løpetid.

5.5.2 Utlån til kunder

Overordnet kredittrisiko styres gjennom kredittpolicy og kredittstrategi. Bankens **kredittpolicy** legger overordnede føringer for finansiering av enkeltengasjement. **Kredittstrategi** inneholder rammer og mål tilknyttet eksponeringer for å sikre at kredittrisiko holdes innen ønsket nivå.

Overholdelse av rammer og oppnåelse av mål rapporteres til ledergruppen og risikoutvalg, mens det i tillegg utarbeides omfattende rapporter til styret.

Klare definerte kredittprosesser er viktig for å sikre god kredittbehandling. Banken har klart definerte kredittprosesser som er beskrevet i en egen del av bankens intranett hvor samtlige prosesser, rutiner og arbeidsbeskrivelser blir visualisert.

Prosessoversikten gir en klar og konsis oversikt over typer produkter og tjenester til henholdsvis privatkunder og bedriftsmarkedskunder. Kredittvurdering av kunden er et sentralt tema. Innenfor hvert punkt kan saksbehandler klikke seg inn for å se detaljer prosessbeskrivelse. I tillegg til å redusere kredittrisiko er dette også med på å redusere sannsynligheten for operasjonelle feil.

Sandnes Sparebank er organisert slik at mulighet til å påføre banken kredittrisiko ligger egne avdelinger. Det er egne avdelinger for utlån til privatmarkedet, bedriftsmarked og plassering av likviditet. Kredittrisiko tilknyttet utlånsvirksomhet styres på et overordnet nivå gjennom bankens årlige styregodkjente kredittpolicy- og strategi. Overholdelse av rammer og oppnåelse av mål rapporteres fra bankens risikofunksjon til ledergruppe og styret jevnlig.

Det er i tillegg egne avdelinger for kreditt og analyse både under privatmarked og bedriftsmarked. Kreditt og analyse for privatmarked utfører følgende oppgaver:

- ✦ Kontroll og kvalitetssikring av grunnlagsnotater
- ✦ Dokumentasjon av inntekt
- ✦ Vurdering av sikkerhet
- ✦ Kontroll i henhold til kredittnotat

Kreditt og analyse for bedriftsmarked gjør blant annet følgende oppgaver:

- ✦ Kontrollerer at alt er korrigert riktig i henhold til kredittsak
- ✦ Produsere lånedokumenter
- ✦ Registrere og følge opp eventuelle Covenants.

5.5.3 Plassering av overskuddslikviditet

Plassering av overskuddslikviditet er en del styring av likviditetsrisiko, men inneholder også elementer av kredittrisiko. Kredittrisiko fremkommer i situasjoner hvor utsteder av obligasjoner og sertifikater ikke er i stand til å tilbakebetale hele eller deler av verdipapiret det er investert i.

For å regulere kredittrisikoen er det satt krav til tilfredsstillende rating på papirer banken investerer i, samt maksimal størrelse på samlet spreadrisiko på plasseringene.

5.5.4 Omfang og egenskaper til risikorapportering og målesystemer

Kredittrisiko inngår i kvartalsrapportering til bankens styre. I tillegg utarbeides risikorapporter til bankens ledergruppe og risikoutvalget. I forbindelse med rapportering av kredittrisiko brukes blant annet bankens modeller for vurdering av sannsynlighet for mislighold (PD). Kombinasjon med PD og sikkerhetsdekning i engasjementene definerer ulike risikoklasser som engasjementene kategoriseres i. Utviklingen i disse klassene (migrering) følges tett opp. For både næringslivs engasjement og privat engasjement følges porteføljen opp månedlig.

I forhold til plassering av overskuddslikviditet inngår eksponeringen både i kvartalsvis rapportering til styret, og månedlig rapportering til ledergruppe og risikoutvalg.

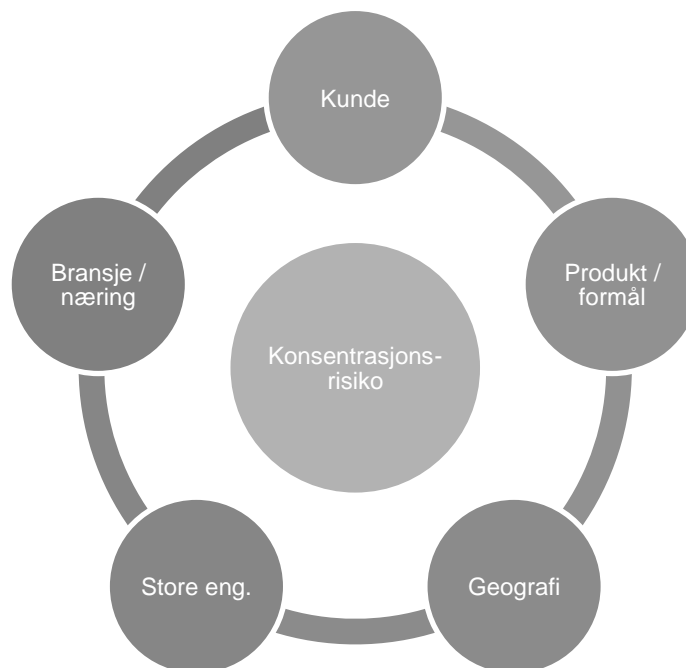
5.5.5 Retningslinjer og rutiner for overvåking og bruk av sikkerhetsstillelse

Effektiv oppfølging av løpende engasjement innebærer mulighet til identifisering av problemer så tidlig som mulig å gjennomføre tiltak som reduserer tapspotensialet. En kontinuerlig og systematisk overvåking av engasjementenes utvikling er et av de viktigste trekkene for å begrense bankens tap. Sandnes Sparebank følger opp tidlige signaler om svekket "økonomisk helse" av eksponeringer gjennom en tett og strukturert oppfølging. All aktivitet loggføres i bankens CRM system.

Kunder eller eksponeringer som defineres som tapsutsatte eller misligholdte skal underlegges spesiell overvåking og følges opp gjennom bankens spes eng gruppe.

5.5.6 Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko er et element av den samlede kredittrisikoen, og oppstår dersom det foreligger overrepresentasjon gjennom ulike elementer:

Figur 3 - Elementer i konsentrasjonsrisiko

5.5.6.1 Kunde

Historiske tapsdata viser at isolert sett vil en forholdsmessig større eksponering mot NL segmentet i forhold til PM segmentet gi større tap. Konsernet har retningslinjer for hvordan fordelingen mellom disse to porteføljene skal være for å forhindre konsentrasjonsrisiko ut fra et kundeperspektiv. Ved utgangen av 2020 var andelen PM om lag 70% av total utlånsportefølje.

5.5.6.2 Produkt og formål

Dersom banken har en stor andel lån knyttet til spesialprodukter eller spesielle formål kan det også implisere konsentrasjonsrisiko. Dette kan for eksempel være stor andel verdipapirisering eller stort volum av oppkjøpsfinansiering målt som andel av samlet eksponering. Ved utgangen av 2020 har konsernet ingen slik konsentrasjonsrisiko.

5.5.6.3 Geografisk fordeling

Alle norske sparebanker er eksponert mot en geografisk konsentrasjon ved at bankene er lokalt (eller regionalt) forankret. Konsernet har imidlertid en viss geografisk diversifisering gjennom at opptil 20% av utlånene kan ligge utenfor bankens satsningsområder (Rogaland og Stor-Oslo)

5.5.6.4 Store engasjementer

Konsernets eksponering mot store engasjement skal være begrenset. Store engasjementer defineres ut fra størrelsen på engasjementet i forhold til ansvarlig kapital. Dette sikres gjennom fastsatte grenser på hvor stor andel av engasjementene som kan overstige 10 % av ansvarlig kapital. Banken har de siste årene hatt fokus på å bygge ned eksponering mot store engasjementer.

5.5.6.5 Bransje eller næring

Eksponering mot volatile bransjer og næringsfordelt eksponering kan være en vesentlig bidragsyter til konsentrasjonsrisiko. Konsernet har definert hvilke bransjer de anser som å være spesielt utsatte, og basert på denne definisjonen har konsernet ikke noe konsentrasjonsrisiko ut mot volatile bransjer.

Når det gjelder konsentrasjon i eksponeringen mot enkelt næringer vil dette, ved konjunkturtillbakeslag eller markedsmessige forverringer i enkeltbransjer, medføre økt risiko. Konsernet har, og har historisk sett hatt, en ikke ubetydelig eksponering mot næringssektorssegmentet. Konsernet har etablerte rammer for denne eksponeringen.

5.6 Markedsrisiko

5.6.1 Strategi og prosess for styring og kontroll av risiko

Bankens potensielle eksponering mot markedsrisiko knytter seg til valutarisiko, renterisiko og investeringer. Disse ulike risikoene blir omtalt mer i detalj under.

Bankens valutaeksponering følges opp daglig. Eksponeringen består i all hovedsak av egne posisjoner innenfor fastsatte rammer. Sandnes Sparebank har etter vårt syn lav valutarisiko.

I forhold til renterisiko så følges denne opp daglig, men rapporters ukentlig. Renterisiko er definert gjennom eksponeringsrammer som følge av rentendringer på 2 %. Etter vårt syn har Sandnes Sparebank lav renterisiko.

Lavere markedsrenter vil senke bankens innlånskostnader, men også presse utlånsrentene ned. Cirka 50% av bankens finansiering kommer fra kundeinnskudd med 6 ukers varslingsfrist dersom rentene skal settes ned.

I koronapandemiens første fase var det et press på bankene om å sette ned utlånsrentene for å hjelpe bedrifter med fortsatt finansiering på gunstigst mulig måte for å holde hjulene i gang. Siden innskuddsrentene ikke kan settes ned før etter 6 uker og NIBOR rentene inneholder betydelige kredittpåslag for tiden, mye importert fra USA, betyr det at banken ikke kan finansiere seg selv på nivåer med styringsrenten. Dermed hjelper ikke Norges Banks rentenedsettelse direkte på bankens finansiering og rentemarginen vil i slike situasjonen være under press.

I forhold til investeringer så har banken markedsrisiko som følge av endringer i markedskurser på investeringene som regnskapsføres til virkelig verdi. Totalt vurderes Sandnes Sparebank sin markedsrisiko som følge av investeringer som lav.

5.6.2 Omfang og egenskaper til risikorapportering og målesystemer

Markedsrisiko inngår i rapport til styret og månedlig rapport til ledergruppe og risikoutvalg. I forhold til målesystemer bruker konsernet nå en modul fra SAS Institute til å styre renterisiko. Modulen gjør at banken kan styre renterisikoen på et detaljert nivå.

5.6.3 Retningslinjer og rutiner for overvåking og bruk av sikkerhetsstillelse

Markedsrisiko følges kontinuerlig opp av banken.

5.7 Operasjonell risiko

5.7.1 Oppfølging av hendelser

Sandnes Sparebank har i samarbeid med ekstern leverandør utarbeidet og implementert web basert meldingssystem for avvik og uønskede hendelser samt en tiltaksdatabase. Formålet er å sørge for at uønskede hendelser meldes og behandles for å ivareta de involverte, samt forebygge lignende hendelser. Et register over uønskede hendelser og avvik er et meget godt beslutningsgrunnlag for forbedringstiltak. På hovedsiden på bankens intranett er det en lett synlig knapp for «meld hendelse» og disse meldingene går direkte til risikoansvarlig-, complianceansvarlig- samt juridisk ansvarlig i konsernet samt til melderens nærmeste overordnede. Det meldes stadig hendelser og bankens risikokultur bygger opp om at det skal være lav terskel for å melde hendelser og at man motvirker at enkeltmedarbeiderne bare ser nedside ved å rapportere. Det ses tvert om på som positivt å bidra til å ta tak i forbedringer. Den lave graden av gjentakende feil av samme type eller av særlig alvorlighet tyder på at systemet fungerer. Det er også flere eksempler på at en ser medarbeidere melder hendelser av lav betydning for å «være sikker». Dette ser vi på som positivt.

Løsningen innebærer at følgende områder kan rapporteres inn:

Tabell 15 - Uønskede hendelser

Feil som medfører eller kunne medført tap eller merkostnad
Brudd på fullmakter, rutiner og retningslinjer
Hendelser som påvirker helse, miljø eller sikkerhet negativt

Hendelser blir rapportert til styret minst kvartalsvis.

6 Opplysninger om ulike risikokategorier

6.1 Kredittrisiko

6.1.1 Definisjon av mislighold og verdifall

Et engasjement vurderes som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalt termin innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt ikke er dekket innen 90 dager etter at rammekreditten ble overtrukket. Frem til og med 2020 var minimumskravet i banken 1000 kroner, både for PM og BM, men er for 2021 oppjustert i henhold til nye regler til henholdsvis 1000 og 2000 kroner og minimum 1% av engasjementsbeløp. I tillegg merkes andre engasjementer hvor man anser sannsynligheten for mislighold for å være overveiende som «unlikely to pay» og disse inngår nå også i misligholdte engasjement.

Sandnes Sparebank har en egen prosess for å vurdere individuelle tapsnedskrivninger på engasjement hvor det er indentifisert *potensielt* verdifall. Et utlån eller en gruppe av utlån har potensielt verdifall dersom det foreligger *objektive bevis* på at en tapshendelse har inntruffet etter første gangs balanseføring av utlån, og den tapshendelsen reduserer utlånets forventete fremtidige kontantstrøm. Det er i realiteten ingen utfyllende liste over eksempler på objektive hendelser, men i all hovedsak dreier dette seg om kundespesifikke eller markedsrelaterte hendelser som har vesentlig påvirket kundens finansielle situasjon og fremtidige inntjening.

Eksempler på objektive bevis:

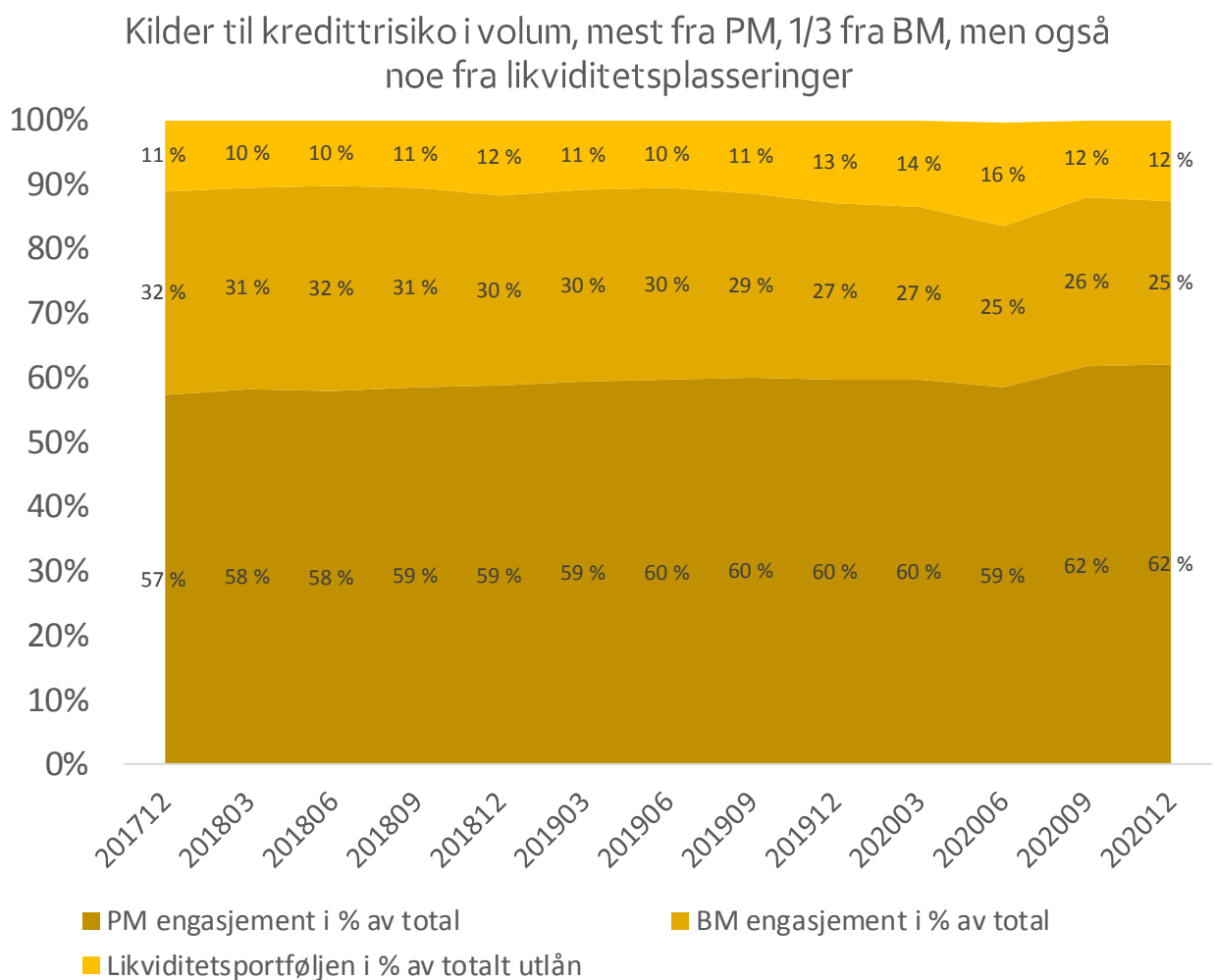
- ✦ Vesentlige finansielle problemer hos debitor
- ✦ Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd
- ✦ Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalt endring i rentesats eller i andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor
- ✦ Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandlinger, annen finansiell restrukturering eller at debtors bo blir tatt under konkursbehandling

Det som er avgjørende for om det skal foretas nedskrivning for verdifall på et utlån, er hvorvidt en tapshendelse medfører at Sandnes Sparebank på måletidspunktet vurderer utlånets fremtidige kontantstrømmer som lavere enn ved forrige måling.

Engasjementer som defineres som tapsutsatte eller som er misligholdt underlegges spesiell overvåking, og følges opp gjennom bankens spesialengasjementsgruppe. Denne gruppen møtes jevnlig for å følge opp tiltak mot ekstra tapsutsatte engasjementer og bankens leder for risiko, finansdirektør, bedriftsmarkedsdirektør, kredittsjefen for bedriftsmarked og konsernjuridisk ansvarlig utgjør gruppen.

6.1.2 Fordeling av engasjement

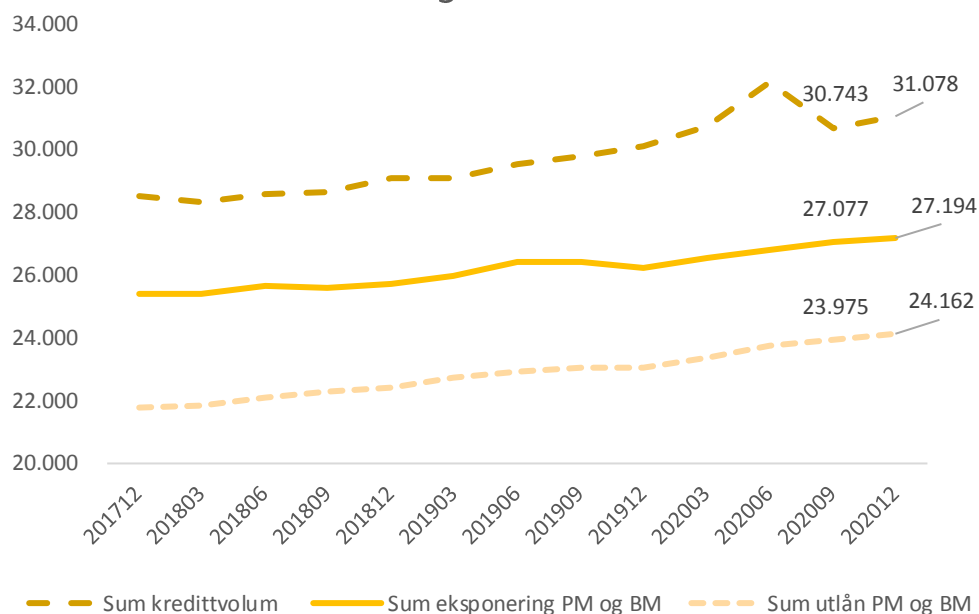
Kredittrisiko er hovedrisikokategorien for Sandnes Sparebank. Konsernet påtar seg kredittrisiko siden både personkunder og bedriftskunder kan misligholde lån. Det er også kredittrisiko ved at motpartene vi gjør likviditetsplasseringer med kan misligholde. Krav til likviditet som medfører at vi må holde, og dermed plassere denne, utgjør om lag 10% av totalvolumet. Oversikten over baserer seg på eksponering for utlån og markedsverdi på obligasjoner. Plasseringer i obligasjons- og pengemarkedsfond utgjør kun en meget liten andel og er utelatt. Utviklingen av konsernets forvaltningskapital fordelt på utlånsvolum i personmarked- og bedriftsmarked samt likviditetsplasseringer er vist under:

Figur 4 - Volumandeler

Grafikken under viser utviklingen i-, og forskjellen mellom utlån og total eksponering. Utlån er rene trukne lån i PM og BM. Eksponering er i tillegg ubenyttete rammer, lånetilsagn og bevilgninger. Kredittvolum totalt er summen av eksponering i PM og BM samt likviditetsporteføljen.

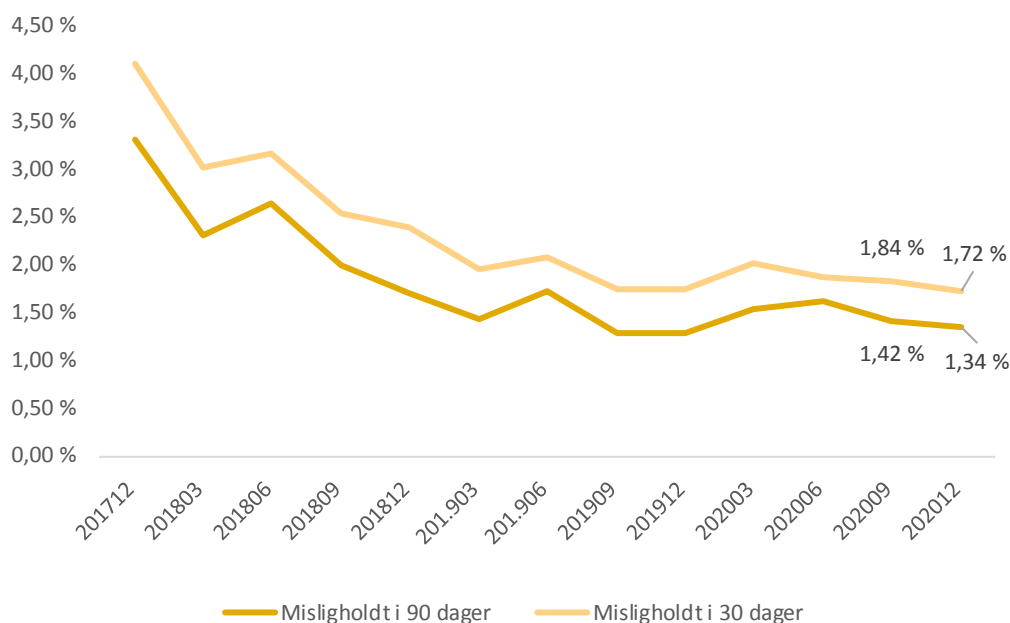
Utvikling kredittvolum

Figur 5 - Utvikling i utlån og totale engasjementer

Andel misligholdte, både når man ser på 90 og 30 dager, har falt betydelig fra 2017, og har stabilisert seg på et nytt, lavere og mer komfortabelt nivå, som indikerer en betydelig derisking av bankens portefølje.

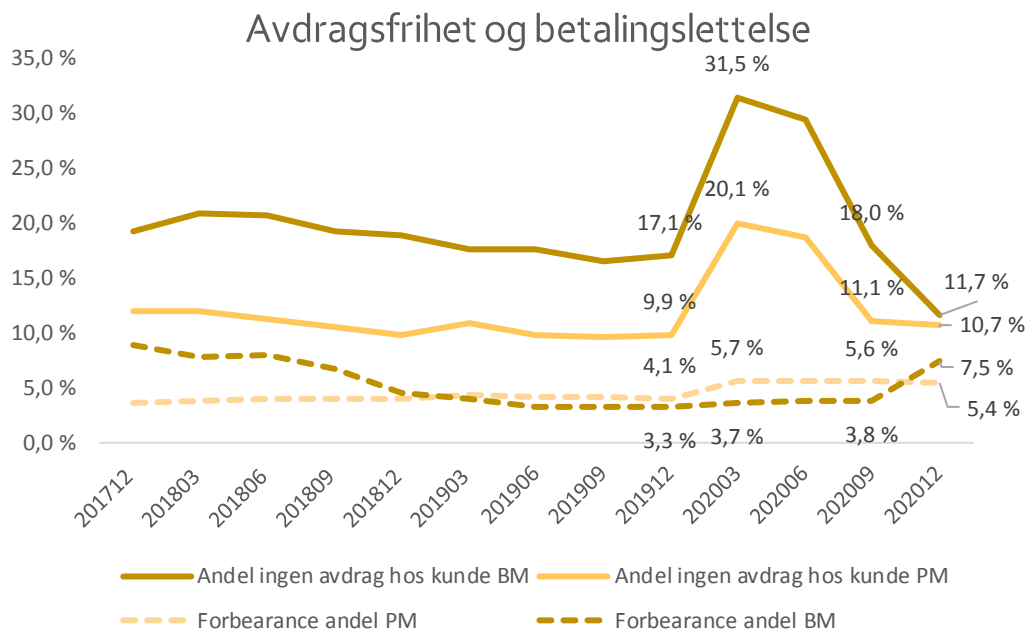
Utvikling andel mislighold og tapsusatte

Figur 6 - Misligholdte og tapsusatte engasjementer

Som følge av nedstengningen i forbindelse med koronapandemiens første fase opplevde banken en betydelig økning i etterspørsel etter avdragsfrihet. Etter hvert som situasjonen stabiliserte seg i landet gikk dette igjen ned

og de som var innvilget utløp normalt etter 3 måneder. Totalt sett er dermed andelen lån med avdragsfrihet igjen nede på tilsvarende nivå som det var før korona. Og i realiteten har andelen avdragsfrie lån, inkludert de beste kontobetingelsene som gir rammelån med mulighet til avdragsfrihet uten særskilt søknad og vurdering, sunket siste to år.

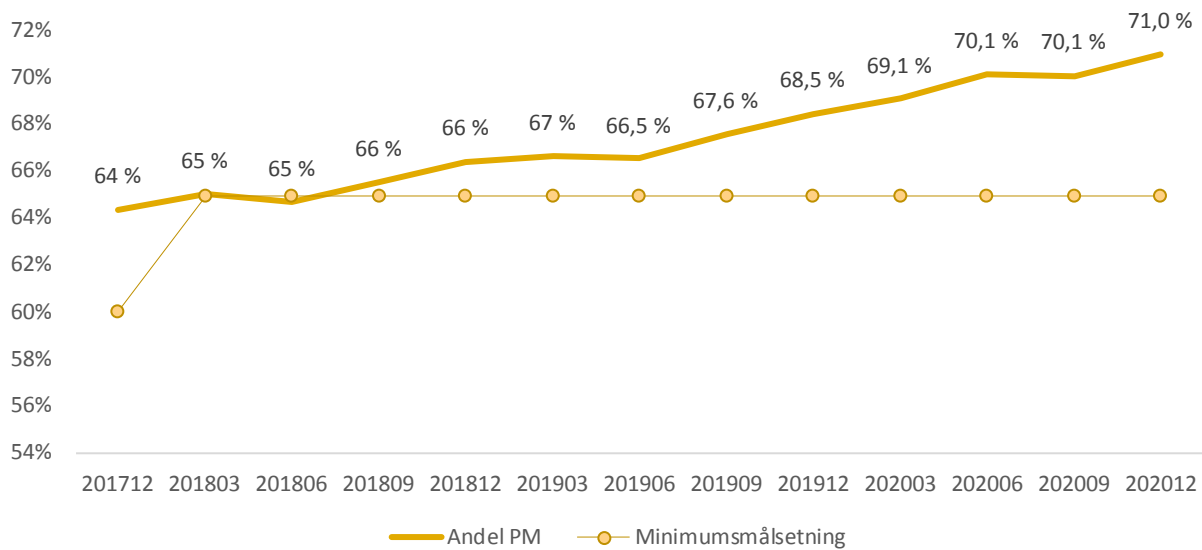
Figur 7 - Avdragsfrihet og betalingslettelser

Nivået på forbearance har økt noe i løpet av året, og representerer de kundene som har fått avdragsfrihet, og har måttet beholde denne videre for å kunne klare å overholde sine forpliktelser. Økningen er således relatert til kornosituasjonen, og en kan sann sett tenke se at en forbedring i den vil kunne medføre en reduksjon også i forbearance.

Utlån til PM har historisk sett vært forbundet med lavere risiko enn utlån til BM, noe som også gjenspeiler seg gjennom generelt lavere krav til risikovekt til PM engasjement i.f.t. BM engasjement (35 % / 75 % vs. 100 %).

Styret hevet i 2018 målsetningen fra 60% til 65% og til 2/3 i februar 2020. Andelen har tikkert jevnt oppover. De fleste personmarkedslån er relativt enkle, men også med lavere marginer.

Utvikling fordeling andel PM

Figur 8 - Andel av totale utlån til personkunder

Tabell 16 - Samlet engasjement per engasjementstype

Balanseposter	2020	2019	Gjennomsnitt
Balanseposter			
Utlån til og fordringer til kredittinstitusjoner	485.300	570.160	608.058
Utlån til kunder	23.999.720	22.878.009	22.546.228
Beholdning obligasjoner og sertifikater	3.879.026	3.857.560	3.759.097
Derivater (positiv mtm)	326.270	112.759	131.558
Aksjer	103.420	295.432	249.290
Finansielle instrumenter med verdiendring over utvidet resultat	258.417	258.417	256.916
Ikke balanseførte poster			
Ubenyttede trekkfasiliteter	2.877.948	2.708.848	2.670.047
Garantier	399.427	512.689	560.108
Sum	32.329.528	31.193.874	30.781.300

Tabell 17 - Samlet engasjementsoversikt fordelt på kundegrupper

Kundegrupper	Brutto utlån	Nedskrivning			Nettp utlån
		Steg 1	Steg 2	Steg 3	
Jord- og skogbruk	460.229	477	1.459		458.293
Fiske og fangst	370	2			368
Bygge- og anleggsvirksomhet	1.292.382	2.170	9.299	4.790	1.276.123
Industri	161.310	328	925	13.900	146.156
Olje og energi	13.965			13.600	365
Varehandel	218.087	1.276	1.803	1.585	213.423
Hotell- og restaurantdrift	94.667	117	360		94.190
Transport og lagring	27.868	25	210		27.632
Offentlig og privat tjenesteyting	580.221	1.136	4.051	9.203	565.831
Eiendomsdrift	3.769.528	7.686	9.721	15.335	3.736.787
Andre kundegrupper	74				74
Personkunder	17.526.431	10.180	20.817	14.957	17.480.479
Sum brutto engasjement	24.145.132	23.397	48.645	73.370	23.999.721

Tabellen viser i tillegg til fordeling av engasjement per bransje/kundegruppe også fordeling av tapsnedskrivninger. Det har i løpet av 2020 vært en nedgang i omfang av engasjement med individuell nedskrivning (steg 3), samtidig som totale nedskrivninger har økt. I absolutte verdier er hovedvekten av nedskrivninger relatert til personkunder og bransjen eiendomsdrift, mens de relative nedskrivningene er størst innenfor olje- og energi samt industri.

Tabell 18 - Samlet engasjementsoversikt fordelt geografisk

	Utlån		Garantier		Ubenyttede trekkfasiliteter	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Rogaland	19.545.039	18.605.479	305.026	401.258	2.584.450	2.353.398
Oslo (inkl Akershus i 2019)	2.256.654	30.986.905	56.604	80.425	159.494	275.869
Andre fylker	2.307.248	1.240.902	39.623	34.528	138.460	70.784
Utlandet	36.191	71.749				13.082
	24.145.132	50.905.035	401.253	516.211	2.882.404	2.713.133

Det er bankens klare oppfatning at en viss geografisk diversifisering er positiv.

6.2 Markedsrisiko

Bankens markedsrisiko begrenser seg i hovedsak til tre kilder

1. Renterisiko (både mot generelle rentekurver og kredittspreadrisiko)
2. Valutarisiko
3. Investeringer

Sandnes Sparebank har begrenset mulighet til å ta eksponering mot markedsrisiko. Styret fastsetter årlig eksponering for markedsrisiko.

6.2.1 Renterisiko

Som følge av bruk av fastrente både på utlåns- og innlånsiden har banken renterisiko som følge av endringer i rentenivået i markedet. Renterisiko måles ut fra vurderinger i markedsverdier som følge av et renteskift på 2 %.

Det er egne rammer for renterisiko på konsernnivå, samt egne rammer for morbank og SSB Boligkreditt. Sandnes Sparebank styrer sin renterisiko etter en ramme på konsernnivå på MNOK 21, fordelt på MNOK 15 for morbank og MNOK 6 for SSB Boligkreditt.

Ved utgangen av 2019 styres bankens renterisiko innenfor total fastsatte ramme med god margin:

Tabell 19 - Renterisiko

Renterisiko						
Maksimal netto renteeksponering (mNOK) (eksponering av eiendeler - eksponering av gjeld) ved parallellforskyving av rentekurve med 2pp						
	Ramme (mNOK)	31.12.2020	30.09.2020	30.06.2020	31.03.2020	31.12.2019
Konsernet	21	3,5	2,1	7,2	7,3	5,8
Banken	15	3,5	2,1	7,2	7,2	5,7
Boligkreditten	6	-0,0	-0,0	-0,0	0,1	0,1
innenfor hvert tidsrom, se under, maks ekspo:						
Konsernet						
3m-1år	3,75	-0,57	-2,17	-2,24	-5,43	9,07
1-3år	3,75	1,54	1,43	1,69	2,48	3,51
3-5år	3,75	1,32	0,45	1,77	1,63	1,43
>5år	3,75	0,69	0,24	3,70	3,17	0,86
Banken						
3m-1år	3,75	-0,60	-0,60	-5,00	-5,43	5,45
1-3år	3,75	1,54	1,43	1,69	2,40	3,42
3-5år	3,75	1,32	0,45	1,77	1,63	1,43
>5år	3,75	0,69	0,24	3,70	3,17	0,86

Likvide eiendeler						
Likviditetsporteføljen:	Mål	31.12.2020	30.09.2020	30.06.2020	31.03.2020	31.12.2019
Minimumsandel av nivå 1*-nivå 2** papirer	50 %	76,13 %	74,52 %	80,11 %	78,23 %	90,88 %
	Ramme (mNOK)	31.12.2020	30.09.2020	30.06.2020	31.03.2020	31.12.2019
MTM (mark to market) porteføljen		91,29 %	90,77 %	93,51 %	92,55 %	97,78 %
HTM (hold to maturity) porteføljen	20 %	8,71 %	9,23 %	6,49 %	7,45 %	2,22 %
HTM (hold to maturity) porteføljen, maks (mNOK)	600	334	334	334	309	85
Maks innskudd per oppgjørsbank (mNOK)	1000	7,1	6,3	2,4	8,7	15,8

Bankens renterisiko er å anse som lav. Markeds- og likviditetsporteføljens følsomhet for stresstest i.f.h.t. satte rammer er OK.

Snittløpetid på likviditets- og markedsporteføljen, minimumsrating på motparter og at handler er i.h.h.t. regelverk inkl. sikring har vært i henhold til krav gjennom året:

Tabell 20 - Etterlevelse av løpetid, motparts krav, avtaler og sikring

Forfallsstruktur	Ramme (mNOK)	31.12.2020	30.09.2020	30.06.2020	31.03.2020	31.12.2019
Snitt løpetid på likviditetsportefølkjen, maks år	3	1,67	1,66	1,51	1,64	1,87
Snitt løpetid på markedsportefølkjen maks, år	3	2,80	2,80	2,80	2,80	2,80
Minimumsrating på motparter fra anerkj. byrå	A	OK	OK	OK	OK	OK
Skal foreligge CSA avtale med alle motparter		OK	OK	OK	OK	OK
Handler følger regelverket for EMIR		OK	OK	OK	OK	OK

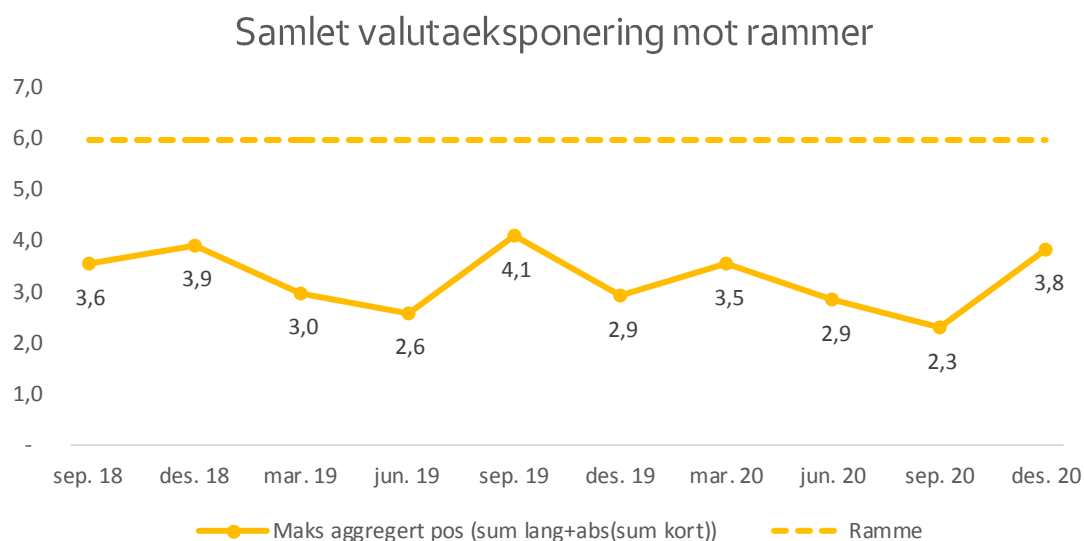
6.2.2 Valutarisiko

Sandnes Sparebank har fastsatte rammer for valutaeksponering. Rammene er knyttet opp mot maksimal eksponering mot utenlandsk valuta målt i NOK, men fastsatte rammer inkluderer også begrensinger på hvilke valutaer Sandnes Sparebank kan ha eksponering mot.

Sandnes Sparebank påtar seg valutarisiko i hovedsak gjennom innskudd i valuta fra kunder og egne innskudd i utenlandsk valuta. I tillegg kommer en ubetydelig kontantbeholdning av valuta i enkelte minibanker.

Sandnes Sparebank har også en egen portefølje utlån som er utstedt i valuta. Ettersom hele denne porteføljen er sikret med valutaderivater er valutarisikoen for banken for kundenes valutalån begrenset.

Figuren under viser utviklingen av konsernets valutaeksponering i forhold til styrets rammer:

Figur 9 - Samlet valutaeksponering i forhold til sette rammer

Styrets ramme på motverdien av 6 millioner kroner i aggregert valutaeksponering har ikke vært brutt den siste tiden frem til Pilar III rapporteringsdatoen.

Banken har også valutarammer for maksimal eksponering per valuta. Det har ikke vært brudd mot noen av enkeltvalutarammene gjennom 2020.

Tabell 21 - Valutaeksponering

Posisjoner	2020	2019
Kontanter	22	605
Utlån til kredittinstitusjoner	51.708	32.016
Utlån til kunder	217.491	399.387
Sertifikater, obligasjoner	479.448	464.271
Øvrige eiendeler	4.268	6.490
Sum eiendeler	752.937	902.770
Gjeld til kredittinstitusjoner		
Innskudd fra kunder	56.012	29.301
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		
Øvrig gjeld		
Ansvarlig lån		
Egenkapital		
Sum gjeld og egenkapital	56.012	29.301
Netto valutaeksponering på balanseposter	696.926	873.468
Valutasikring	-681.776	-857.539
Netto valutaeksponering	15.150	15.929

6.2.3 Stresstester

Banken benytter følgende stresstester for utgangspunkt i pilar II kapital for renterisiko, valutarisiko og kredittspreadsrisiko. Vi ser at porteføljenes følsomhet for stressene har vært relativt stabil.

Tabell 22 - Stresstest av markeds- og likviditetsporteføljene

Stresstester:						
	Middels utfordrende				Utfordrende	
Renter: Parallele rentekurveskift	1 %				2 %	
Valuta: valutakursendring	5 %				15 %	
Kredittspreadr.pr. år - Likviditetsporteføljen:	0,45 %				0,90 %	
Kredittspreadr.pr. år - markedsporteføljen:	3 %				6 %	
Resultater stresstester siste år:						
		31.12.2020	30.09.2020	30.06.2020	31.03.2020	31.12.2019
Konsem, mNOK						
Renter	middels utfordrende	1,8	1,1	3,6	3,6	2,9
Valuta	middels utfordrende	0,19	0,12	0,14	0,18	0,15
Kredittspread (likviditetsporteføljen)	middels utfordrende	27,3	26,2	33,7	31,7	28,4
Kredittspread (markedsporteføljen)	middels utfordrende	0,5	0,5	5,0	0,6	0,7
Totaleffekt, mNOK		29,8	27,9	42,4	36,1	32,1
Renter	utfordrende	3,5	2,1	7,2	7,3	5,8
Valuta	utfordrende	0,6	0,3	0,4	0,5	0,4
Kredittspread (likviditetsporteføljen)	utfordrende	54,7	52,3	67,5	63,3	56,8
Kredittspread (markedsporteføljen)	utfordrende	1,1	1,1	9,9	1,1	1,1
Totaleffekt, mNOK		59,9	55,8	85,0	72,3	64,2

6.2.4 Investeringer

Sandnes Sparebank har ved utgangen av 2020 følgende investeringer:

Tabell 23 - Investeringer

	2020	2019
Eiendomskreditt AS	9.047	9.047
Jæren Sparebank AS	33.600	32.130
VBB AS	31.985	31.985
Saffron India Real Estate Fund I		3.185
VN Norge AS	7.510	12.372
Skandinavisk Data Center A/S	4.267	3.305
Andeler i obligasjonsfond	16.906	203.319
Sum aksjer og fond til virkelig verdi over resultat	103.315	295.343

Sandnes Sparebank bruker et verdsettelseshierarki ved beregning av virkelig verdi for finansielle instrumenter.

Tabell 24 - Verdsettelseshierarki

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Noterte priser i et aktivt marked for gjeldende eiendel.	Noterte priser i et aktivt marked for lignende eiendeler, eller annen metode hvor all vesentlig input er basert på observerbare markedsdata.	Verdsettelse som i hovedsak ikke er basert på observerbare markedsdata.

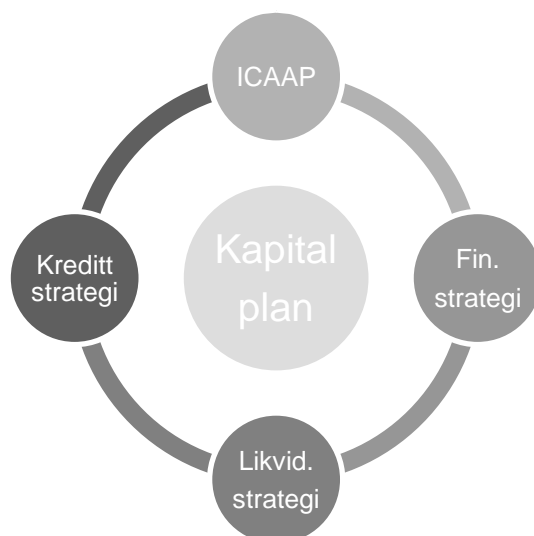
Netto verdiendring på aksjer i løpet av 2020:

Tabell 25 - Netto verdiendring aksjer

	Konsern	Mor
Netto verdiendring aksjer	-2.484	-2.484

6.3 Likviditetsrisiko

Arbeidet med utarbeidelse og oppfølging av kapitalplanen er et resultat av integrasjon mellom strategiarbeidet i banken, prognoser samt kredittmiljøet i banken:

Figur 10 - Kapitalplan

Utarbeidelse, og oppdatering av kapitalplan skjer gjennom samhandling av strategiarbeid, prognoser, ICAAP og utstrakt kommunikasjon mellom bankens kredittmiljø og bankens finansmiljø.,

Bankens likviditetssituasjon anses som god. Konsernets styring av likviditetsrisikoen tar utgangspunkt i konsernets likviditetsstrategi. Utgangspunktet er at konsernet skal ha buffere til å dekke normalt forfall på fremmedfinansieringen samt kjente inn- og utbetalinger neste 6 måneder. I tillegg skal konsernet som et minimum ha tilgjengelig strategisk likviditet for å dekke forfall på fremmedfinansiering samt kjente inn- og utbetalinger neste 12 måneder. Inkludert i strategisk likviditet er også boliglån kvalifisert for obligasjoner med fortrinnsrett.

Det er etablert beredskapsplaner for håndtering av eventuelle likviditetskriser. Alle tiltak som gjennomføres for å håndtere eventuelle likviditetskriser har som formål å opprettholde konsernets likviditet på et akseptabelt nivå gjennom å erstatte bortfall av kontantstrømmer. Beholdning av likviditetsbuffere og iverksettelse av tiltak skal sikre tilfredsstillende likviditet i forbindelse med eventuelle likviditetskriser.

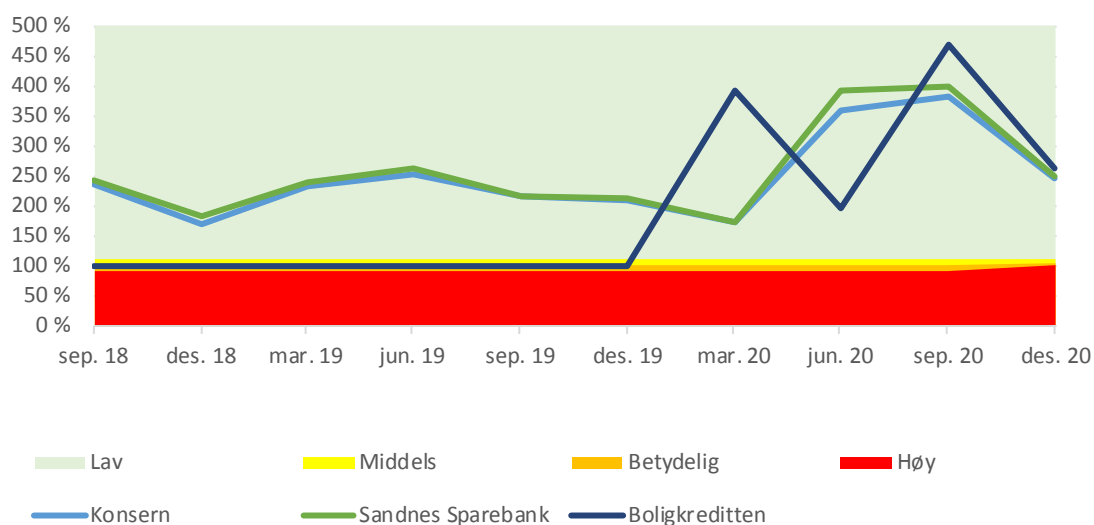
Kvantifisering av konsernets likviditetsrisiko skjer gjennom indikatorene **LCR** (Liquidity Capital Ratio) og **NSFR** (Net Stable Funding Ratio). LCR, som øker betydningen av likvide eiendeler av høy kvalitet, måler konsernets evne til å overleve en stressperiode på 30 dager.

NSFR måler langsiktigheten i konsernets finansiering. NSFR medfører at konsernet i større grad må finansiere illikvide eiendeler ved hjelp av stabil og langsiktig finansiering.

Konsernet tilpasser seg det nye regelverket, både gjennom endringer i interne strategier, samt gjennom faktiske tilpasninger. Nivået på de ulike likviditetsindikatorerne (inkludert LCR) rapporteres regelmessig til Finanstilsynet.

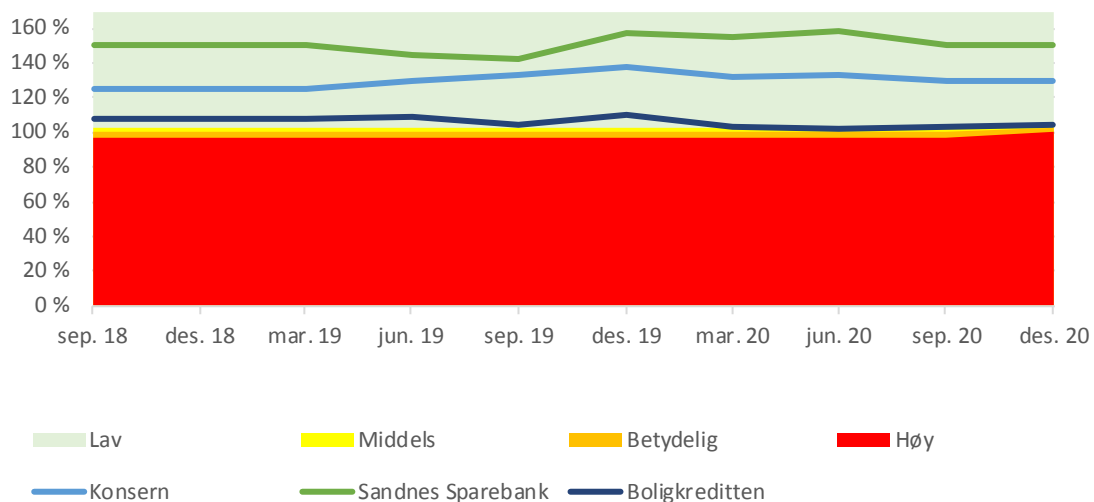
Ved utgangen av 2020 var konsernets likviditetsindikatorer som følger, et tilfredsstillende nivå.

LCR mot definerte likviditetsrisikonivåer

Figur 11 - Likviditetsindikator - LCR

NSFR mot definerte likviditetsrisikonivåer

Figur 12 - Likviditetsindikator - NSFR

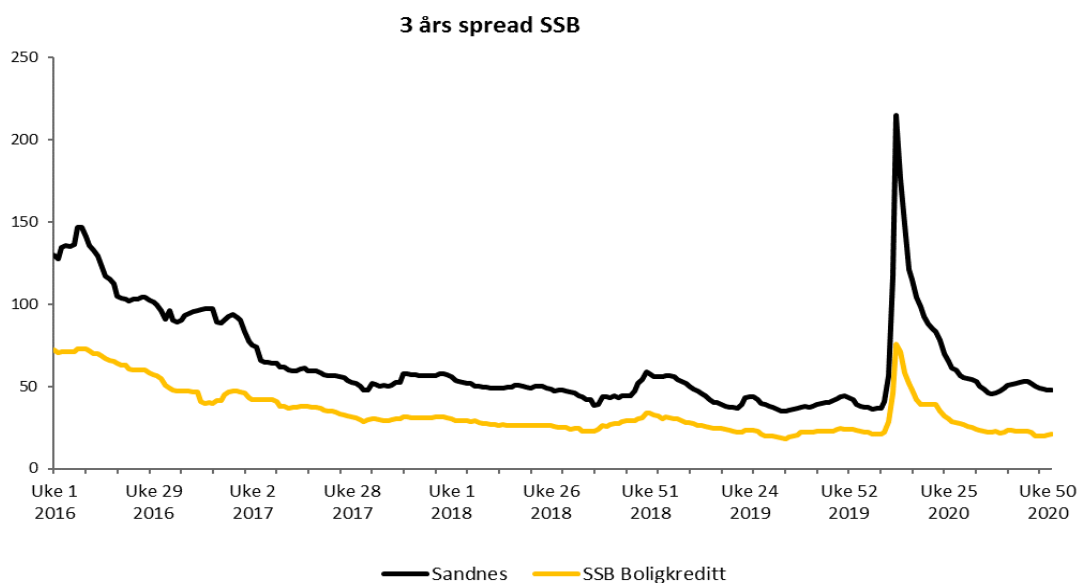
Styrets likviditetsrisikoappetitt i forhold til LCR-, og NSFR nivåer er vist i tabellen under:

Tabell 26 - Mål for LCR og NSFR

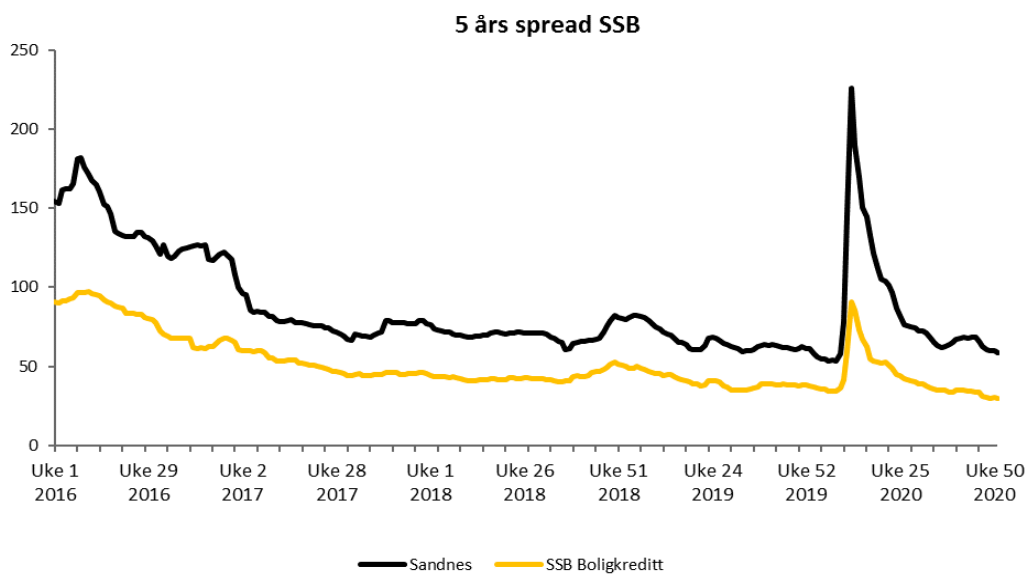
INDIKATOR	LAVT	MODERAT	BETYDELIG	HØY
LCR, laveste indikatorverdi	$LCR \geq 110\%$	$100\% \leq LCR < 110\%$	$90\% \leq LCR < 100\%$	$LCR < 90\%$
NSFR konsern og morbank	$NSFR \geq 102,5\%$	$100\% \leq NSFR < 102,5\%$	$97,5\% \leq NSFR < 100\%$	$NSFR < 97,5\%$
NSFR boligkreditt	$NSFR \geq 77,5\%$	$75\% \leq NSFR < 77,5\%$	$72,5\% \leq NSFR < 77,5\%$	$NSFR < 72,5\%$

LCR for konsernet som helhet og banken ligger i kategorien lav, mens for boligkredittselskapet ligger nivåene akkurat innenfor grensen til «moderat». LCR holdes så lav for SSB Boligkreditt siden det ikke finnes innskudd i denne porteføljen og høyere LCR da ville gitt overpantsettelse.

Banken har sett økende tillitt i markedet som følge av synkende tap og en mer rendyrket sparebankstrategi over tid de siste to årene. Grafikken under viser morbankens- og boligkredittselskapet finansieringsnivåer siden 2016.

Figur 13 - Treårsfinansiering, basispunkter over NIBOR

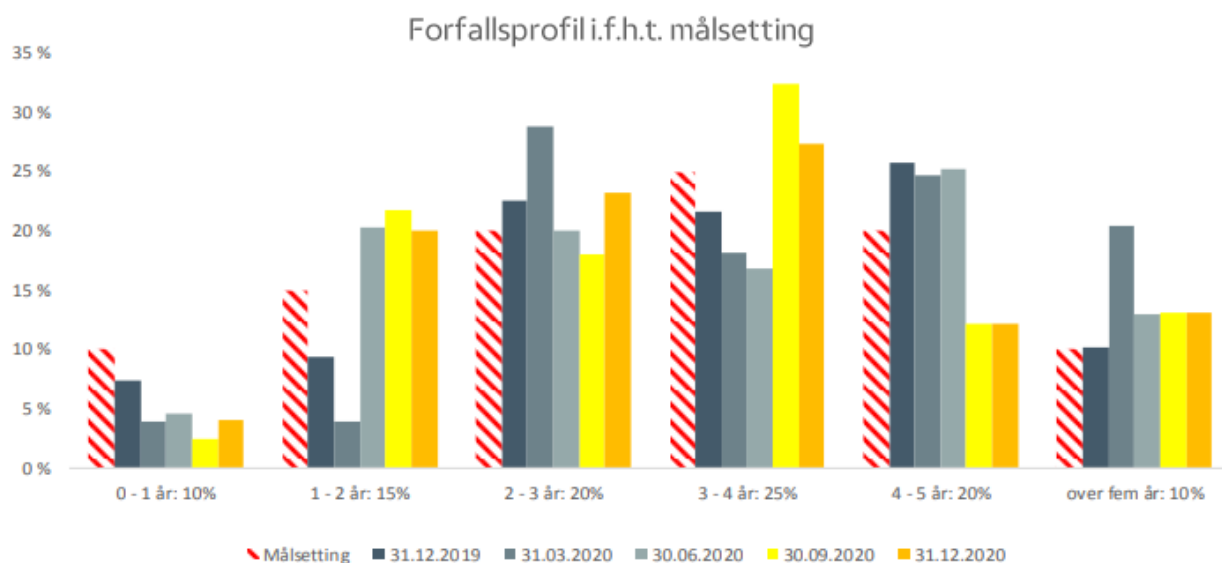
Figur 14 - Femårsfinansiering, basispunkter over NIBOR

Konsernet har en målsatt forfallsstruktur (men ingen fast ramme). Tabellen under viser forfallsstrukturen i forhold til målsettingen gjennom 2020.

Tabell 24 Forfallsprofil til likviditets- og markedsporteføljene

Tabell 27 - Forfallsprofil til likviditets- og markedsporteføljene

Forfallsstruktur					
Målsetting	31.12.2020	30.09.2020	30.06.2020	31.03.2020	31.12.2019
0 - 1 år: 10%	4 %	2 %	5 %	4 %	7 %
1 - 2 år: 15%	20 %	22 %	20 %	4 %	9 %
2 - 3 år: 20%	23 %	18 %	20 %	29 %	23 %
3 - 4 år: 25%	27 %	32 %	17 %	18 %	22 %
4 - 5 år: 20%	12 %	12 %	25 %	25 %	26 %
over fem år: 10%	13 %	13 %	13 %	20 %	10 %

Figur 15 - Forfallsprofil og målsetting

6.4 Operasjonell risiko

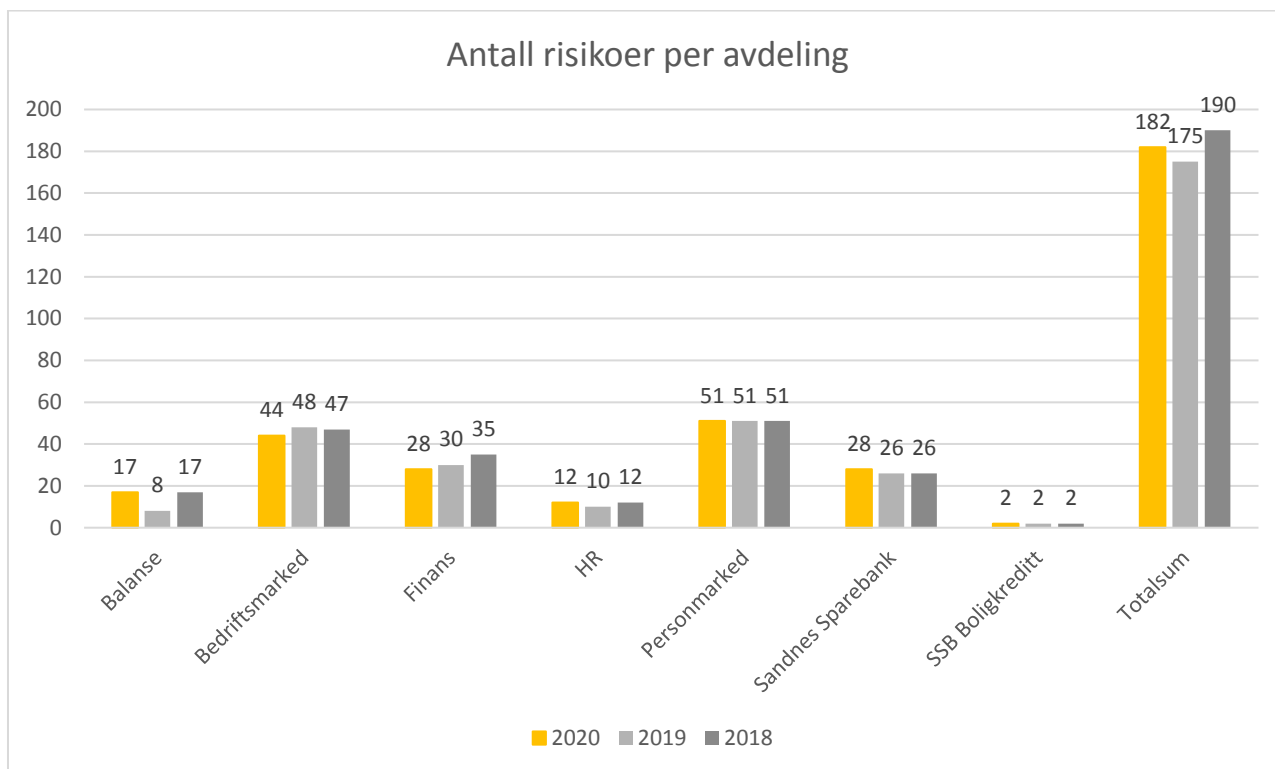
Operasjonell risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og systemer, eller eksterne hendelser. Konsernet har vedtatt at det kan aksepteres lav til moderat operasjonell risiko, og det er i løpet av de siste årene lagt ned betydelige ressurser for å påse at risikonivået opprettholdes.

Ledere av de ulike virksomhetsområdene utarbeider som en del av internkontrollprosessen årlig en risikoanalyse av bankens virksomhetsområder. Denne analysen er fordelt på de vesentligste arbeidsprosesser, med analyse av risikoområder og vurdering av etablerte tiltak. Dette skal redusere risikoen for at banken ikke når sine mål. For områder med vesentlig gjenværende risiko, vurderes det om det skal iverksettes nye risikoreducerende tiltak.

Tiltakene legges inn i bankens handlingsplan og presenteres for styret. I internkontrollgjennomgangen gjøres det også en vurdering av utformingen av bankens risikoreducerende tiltak og om tiltakene etterleves.

En total internkontrollvurdering inklusive forslag til kapitalavsetninger for operasjonell risiko ble sist fremlagt for styret i januar 2021.

Fremstillingene under viser antall risikoer og estimert kapitalbehov per avdeling i konsernet samt totalt. Det ble vurdert totalt 186 risikoer, flest fra BM og PM områdene, som også er de største. Dette er en økning fra 2019 men en reduksjon i forhold til 2018

Figur 16 - Operasjonelle risikoer

6.4.1 Opplæring fra- og samarbeid med Eika Gruppen

Bankens inntreden i EIKA har medført at banken har fått tilgang til et meget solid kompetansemiljø innen ulike fagområder. Banken deltar i styringsgrupper når det gjelder risikovurderinger og modellutvikling, i forhold til internasjonale prosjekter med andre banker i- og utenfor Eikagruppen samt i andre ekspert- eller fagfora. Samarbeidet med Eikagruppens sentrale ekspertise fungerer utmerket.

6.4.2 Autorisasjon

Autorisasjonsordningen for finansielle rådgivere (AFR) er en nasjonal autorisasjonsordning som fremmer og sikrer nødvendig kunnskap, holdninger og ferdigheter hos finansielle rådgivere. Alle konsernets rådgivere er nå autorisert etter denne ordningen. Dette innebærer at konsernet har et høyt kompetent rådgiverkorps som ivaretar gode kundeopplevelser og kvalitet i kundeprosessene.

6.4.3 IKT sikkerhet

Banken utvikler ikke IT-systemer og drifter heller ikke de forretningsspesifikke applikasjonene, men har inngått en samarbeidsavtale med Eikagruppen. Denne avtalen regulerer anskaffelser og utvikling av IT tjenestene til Sandnes Sparebank. Gjennom avtalen med Eika Gruppen, baserer banken seg på de avtaler om utkontraktering av IT-operasjonene Eika gjør på vegne av banken. Eika inngår rammeavtaler for driften, og i disse inngår spesifiserte SLA-avtaler for den enkelte bank. Eika Gruppen mottar månedlige SLA-rapporter som omhandler IT-leverandørenes overordnede servicegrad. Rapportene gjøres tilgjengelig for banken. Banken mottar i tillegg månedlig KPI-rapport fra Eika som sier noe om driftsstabiliteten i IT-systemer for bankens kunder og ansatte. Rapporten gir også status på tid, kostnad og kvalitet på strategiske IT-prosjekter som gjennomføres.

Bankens policy for IT-beredskap legger til rette for en god styring og kontroll av bankens IT- risiko.

Eika Gruppen gjennomfører årlig en omfattende risiko og sårbarhetsvurdering (ROS-analyse) på IT-tjenester som leveres til bankene i alliansen. I tillegg gjennomfører Eika Gruppens avdeling for betaling egne ROS-analyser som en del av beslutningsgrunnlaget før en ny betalingstjeneste lanseres og ved hendelser eller endring av betydning

for sikkerhetsnivået. Banken gjennomfører årlig en egen ROS-analyse av kritiske tjenester til banken som bygger på Eika Gruppens ROS-analyse. Gjennomgangen gir banken et godt og oversiktlig bilde på risiko i bankens IT-systemer.

Risikoen som avdekkes gjennom analysen sammen med tiltakene som spesifiseres, skal til sammen gi en situasjon der det totale risikobildet på IKT-området er innenfor akseptable grenser. Resultatet av ROS-analysen legges ved årlig internkontrollrapport til styret. Bankens IT-ansvarlig gjennomfører og dokumenterer risikoanalysen.

Utkontraktert virksomhet

Ved utkontraktert virksomhet skal banken forsikre seg om at virksomheten er under tilfredsstillende styring og kontroll. Banken har kompetanse til å kunne vurdere risiko knyttet til utkontrakterte oppdrag, og gjennomfører kontroll av leveransene. Banken skal også forsikre seg om at leverandørene har kompetanse og ressurser som kreves for å utføre oppdraget, at det gjennomføres tilfredsstillende internkontroll hos oppdragstaker, og at oppdraget kan utføres på en tilfredsstillende måte. Banken har en egen retningslinje for utkontraktert virksomhet.

6.4.4 Antihvitvaskarbeid (AHV)

Banken har en antihvitvask (AHV) -policy som beskriver overordnede lovkrav, styrets risikotoleranse og bankens retningslinjer på et overordnet nivå. Det er oppnevnt en egen AHV-ansvarlig og det er fastsatt en egen rutinebeskrivelse for stillingen.

Banken har systemer for å klassifisere AHV relatert risiko ved den enkelte kunde, både ved inngåelse av kundeforhold og for løpende oppfølging av kunden. Banken har egne rutiner som beskriver den praktiske gjennomføringen av kundekontroll og kundeoppfølging med hensyn til risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering. I tillegg har banken et system for å overvåke kundenes transaksjoner. Systemet er satt opp med et risikobasert filter, slik at det vil bli generert alarmer ihht kundens risikoprofil, geografiske forhold, uvanlig aktivitet og type transaksjoner som er vurdert å indikere høy risiko. Alarmer i transaksjonsklienten genereres daglig, og behandles og vurderes løpende.

Banken gjennomfører årlig en risikovurdering. Risikoreporten med tilhørende risikomatrise har som hovedformål å utgjøre risikovurdering knyttet til hvitvasking, terrorfinansiering og sanksjonsbrudd for virksomheten, å beskrive samlet restrisiko i egen virksomhet og beskrive handlingsplan for tiltak og prosjekter som vil bli iverksatt det kommende året. Banken har en risikobasert tilnærming slik at ressursene settes inn hvor behovet er størst, og på denne måten begrenser banken risikoen.

Bankens samlede AHV risiko er vurdert som moderat. Pilar-2 påslaget fra AHV inngår som en del av pilar-2 påslaget for operasjonell risiko.

6.4.5 Bærekraft (ESG)

Banken har retningslinjer for bærekraft og samfunnsansvar (ESG), herunder retningslinjer for å sikre ansvarlig kreditt og ansvarlig investering.

ESG-risiko medfører operasjonell risiko for banken knyttet til omdømmerisiko, samt kredittrisiko i den grad denne risikoklassen påvirker kundens betjeningsevne og/eller sikkerhetsverdi. Omdømmerisiko oppstår direkte gjennom bankens egen håndtering av bærekraft og klimarisiko, samfunnsansvar/etiske forhold og overholdelse av relevante reguleringer. Omdømmerisiko oppstår indirekte gjennom kredittinnvilgelse og fondsinvestering relatert til hvilken grad de aktuelle selskapene Eika Kapitalforvaltning har investert i (via fond) eller vår BM-portefølje består av håndterer disse forholdene tilstrekkelig. Eika Kapitalforvaltning har egne retningslinjer for å sikre ansvarlig investering.

For å sikre ansvarlig kreditt innhentes egenerklærings skjema for alle nye kunder. Videre gjennomføres utvidet kontroll ved forhøyet iboende ESG-risiko. Banken har gjennom Eika-alliansen sikret systemstøtte for ESG-risikovurdering i kredittinnvilgelse.

Pilar-2 påslaget fra risiko knyttet til ESG inngår som en del av pilar-2 påslaget for operasjonell risiko.

6.4.6 Internkontroll

Internkontroll gjennomføres på alle nivåer i konsernet. Ansvarliggjøring sikres gjennom tydelig kommunikasjon av strategiske tiltak og fastsatte mål til de ansatte. Dette blir operasjonalisert gjennom klart definerte roller, ansvar og forventninger, der områdelederne holdes ansvarlige for måloppnåelse innenfor sitt ansvarsområde.

6.4.7 Internrevisjon

Konsernet har utkontraktert internrevisjon til KPMG. Internrevisjon rapporterer til revisjonsutvalget og styret.

Hovedoppgaven til internrevisjon er å vurdere om den etablerte internkontroller fungerer optimalt, i tillegg til at internrevisjon skal bidra til å forbedre bankens risikostyring og internkontroll.

6.4.8 Uønskede hendelser

Sandnes Sparebanks løsning for rapportering og oppfølging av uønskede hendelser fungerer tilfredsstillende.

7 Pantsetting av egne aktiva

Konsernets finansierungsstruktur har endret seg de siste årene, da særlig etter etablering av Sandnes Sparebank Boligkreditt (SSBK). Etablering av SSBK medførte at konsernet selv kunne utstede obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). For konsernet som helhet er det en fordel å ha en mest mulig diversifisert finansiering, noe som også er nedfelt i konsernets finansstrategi.

I forhold til utstedelse av OMF fra SSB Boligkreditt har konsernet etablert rammer for hvor stor andel av konsernets boliglån som kan overføres til SSB Boligkreditt. Ved utgangen av 2019 overholdes etablerte rammer.

Ved utgangen av 2020 var stauts når det gjelder overførte boliglån til SSB Boligkreditt som følger:

Tabell 28 - Overføring av boliglån til SSB Boligkreditt

Hva	Beløp
Totale utlån	23.999.720
Totale utlån PM	17.138.518
Overført til SSB Boligkreditt	8.919.868
Andel av totale utlån fra konsern overført SSBK	37 %
Andel personmarkedslån overført SSBK	52 %
Intern maksimal ramme for overførsel til SSBK: laveste av	
a) 40% av konsernets totale utlån	
b) 60% av personmarkedsporteføljen	
Utstedt OMF (pålydende)	7.618.000
Egenbeholdning	0

8 Avkastning og utbyttepolitikk

Sandnes Sparebank har som mål å forvalte sine samlede ressurser for å sikre en god, stabil og konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og kursstigning. Årsoverskuddet fordeles mellom eierandelskapitalen (egenkapitalbeviserne) og grunnfondskapitalen i samme forhold som deres respektive andel av bankens egenkapital.

Sandnes Sparebank legger til grunn at mellom 50% og 75% av eierandelskapitalens andel av overskuddet utbetales som utbytte, og tilsvarende at mellom 50% og 75% av grunnfondskapitalens andel av overskuddet utbetales som gaver og kundeutbytte. I vurderingen vil det bli lagt vekt på at egenkapitalbevisernes andel av samlet egen-kapital (eierbrøk) bør holdes stabil.

Ved fastsettelse av det samlede utdelingsnivå blir det tatt hensyn til forventet resultat-utvikling, eksterne rammebetingelser og konsernets vurderte behov for kjernekapital.